

Projekt

z dnia 10 października 2014 r.
Zgłoszony przez Prezydenta Miasta Bolesławiec
Druk Nr LV/.../14/a

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA BOLESŁAWIEC**

z dnia 2014 r.

**w sprawie przyjęcia "Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Bolesławiec na lata
2014 - 2018"**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420 i Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142, Nr 28, poz. 146, Nr 106, poz. 675 i Nr 40, poz. 230, z 2011 r. Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 21, poz. 113, Nr 217, poz. 1281 i Nr 149, poz. 887, z 2012 r. poz. 567 oraz z 2013 r. poz. 153) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 238, poz. 2390, z 2006 r. Nr 50, poz. 362, Nr 126, poz. 875, z 2007 r. Nr 192, poz. 1394, z 2009 r. Nr 31, poz. 206, Nr 97, poz. 804, z 2010 r. Nr 75, poz. 474, Nr 130, poz. 871),

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Bolesławiec na lata 2014-2018”, zaopiniowany pozytywnie przez Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Bolesławiec.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

Załącznik do Uchwały Nr LV/.../2014
Rady Miasta Bolesławiec
z dnia 2014r.

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
MIASTA BOLESŁAWIEC
2014-2018**

OPRACOWANIE:
Muzeum Ceramiki w Bolesławcu
Anna Bober-Tubaj, Agata Bojanowska, Adam Faltyn, Tadeusz Orawiec

BOLESŁAWIEC, PAŹDZIERNIK 2014 r.

SPIS TREŚCI

1. PODSTAWY PRAWNE I GŁÓWNE CELE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	5
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	6
2.1. Uregulowania prawne ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.....	6
2.2. Organy ochrony zabytków.....	9
2.3. Założenia polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	10
2.3.1. Założenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	10
2.3.2. <i>Gminny program opieki nad zabytkami miasta Bolesławiec 2014-2018 a Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020</i>	11
2.4. Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami w wojewódzkich dokumentach strategicznych	12
2.4.1. <i>Gminny program opieki nad zabytkami miasta Bolesławiec 2014-2018 a Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r., Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego oraz inne dokumenty strategiczne wykonane na poziomie województwa</i>	12
3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	14
3.1. <i>Gminny program opieki nad zabytkami miasta Bolesławiec 2014-2018 a dokumenty programowe gminy</i>	14
3.2. Ochrona zabytków miasta Bolesławiec - stan prawny	14
3.2.1. Rejestr zabytków	14
3.2.2. Zabytki ruchome w zbiorach muzealnych.....	17
3.2.3. System ochrony krajobrazu kulturowego miasta w dokumentach prawa miejscowego.....	18
3.3. Wojewódzka i gminna ewidencja zabytków	20
4. OCENA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO ORAZ GŁÓWNE PROBLEMY ZWIĄZANE Z OPIEKĄ NAD ZABYTKAMI MIASTA	23
4.1. Ochrona krajobrazu kulturowego miasta.....	23
4.2. Ocena stanu zachowania obiektów zabytkowych.....	24
4.2.1. Przedsięwzięcia zrealizowane w ramach Lokalnego Planu Rewitalizacji miasta Bolesławiec 2005 i 2007-2013	24
4.2.2. Prace remontowe i konserwatorskie obiektów zabytkowych przeprowadzone przy wykorzystaniu dotacji z budżetu gminy	27
5. SZANSE I ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO MIASTA BOLESŁAWIEC.....	30

5.1. Szanse	30
5.2. Zagrożenia	31
6. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE.....	32
6.1. Priorytety polityki gminnej związanej z ochroną zabytków.....	32
6.2. Kierunki działań i zadania związane z opieką nad zabytkami oraz ochroną krajobrazu kulturowego miasta Bolesławiec.....	33
6.2.1. Kierunki działań oraz zadania związane z opieką nad zabytkami wykraczające poza czteroletni okres obowiązywania niniejszego <i>Gminnego programu opieki nad zabytkami miasta Bolesławiec 2014-2018</i>	33
6.2.2 Realizacja zadań z zakresu ochrony zabytków w Lokalnym Planie Rewitalizacji miasta Bolesławiec	35
7. FINANSOWANIE ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW	41
7.1. Dotacje z budżetu gminy na realizację prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków	41
7.2. Dofinansowanie zadań z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego z budżetu państwa.....	41
7.3. Dofinansowanie z budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego	47
7.4. Dofinansowanie zadań z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego z funduszy Unii Europejskiej.....	46
7.5. Ulgi podatkowe	50
8. MONITORING <i>GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA BOLESŁAWIEC 2014-2018</i>	51
TABELA 1.	52
TABELA 2	55
TABELA 3	56
TABELA 4	62
ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY DO GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA BOLESŁAWIEC 2014-2018	

1. PODSTAWY PRAWNE I GŁÓWNE CELE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminny program opieki nad zabytkami miasta Bolesławiec 2014-2018 sporządzony został na podstawie *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23. lipca 2003 r. (Dz. U. nr 162, poz. 1568 z 2003 r.)*, wprowadzającej obowiązek sporządzania programów opieki nad zabytkami przez samorządy zarówno wojewódzkie, jak i powiatowe oraz gminne. Zgodnie z artykułem 87 tejże ustawy, gminny program opieki nad zabytkami sporządzany jest przez Prezydenta Miasta na okres 4 lat i po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków podlega uchwaleniu przez Radę Miasta. Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Prezydent Miasta co dwa lata sporządza sprawozdanie z realizacji programu, które przedstawia Radzie Miasta.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa zasadnicze cele programów opieki nad zabytkami. Są to:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Gminny program opieki nad zabytkami miasta Bolesławiec 2014-2018 przygotowany został w oparciu o metodologię zalecaną w *Poradniku metodycznym* opracowanym przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie (obecnie Narodowy Instytut Dziedzictwa), opublikowanym w *Kurjerze Konserwatorskim* Nr 3, 2009, s. 14-36.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

2.1. Uregulowania prawne ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Podstawę prawną działań z zakresu ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego w Polsce stanowią dwie ustawy:

- *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. nr 162, poz. 1568 z 2003 r.) z późniejszymi zmianami*, w tym będąca nowelizacją *Ustawa o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw z dnia 18 marca 2010 r. (Dz. U. nr 75, poz. 474 z 2010 r.)* regulująca pojęcia zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków, w tym administracji rządowej i samorządowej, a także formy finansowania opieki nad zabytkami,
- *Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2013, poz. 594)*, zaliczająca sprawy z zakresu kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami do zadań własnych gminy jako jednostki samorządu terytorialnego najniższego szczebla.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami rozróżnia i określa znaczenie oraz zakres pojęć: „ochrona zabytków” i „opieka nad zabytkami”:

- ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie, zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków, przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę, kontrole stanu zachowania i przeznaczenia zabytków, uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska;
- opieka nad zabytkiem sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku, prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie, korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości, popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury.

Zgodnie z ustawą mianem „zabytek” określa się nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Określone zostały następujące rodzaje zabytków:

- zabytki nieruchome: krajobraz kulturowy, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osobistości bądź instytucji;
- zabytki ruchome: dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje, numizmaty oraz pamiątki historyczne, wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne oraz przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- zabytki archeologiczne: pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ustawowej ochronie podlegają również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Podstawa prawna określa następujące formy ochrony zabytków:

- wpis do rejestru zabytków, znajdujących się na terenie danego województwa, prowadzony przez właściwego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

Zgodnie z art. 9 ustawy do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku. Na wniosek Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków informację o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej nieruchomości, decyzja o wpisie do rejestru stanowi podstawę wpisu w katastrze nieruchomości. Informację o wpisie do rejestru zabytku nieruchomego ogłasza się również w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Zgodnie z art. 10 ustawy do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki Konserwator Zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie

zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę.

Sposób prowadzenia rejestru oraz ewidencji zabytków określa *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem* (Dz. U. nr 113, poz. 661).

— uznanie za pomnik historii:

Forma ochrony przewidziana dla zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury, wprowadzana w drodze rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego, po uzyskaniu opinii Rady Ochrony Zabytków;

— utworzenie parku kulturowego:

Celem działania jest ochrona krajobrazu kulturowego oraz zachowanie wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej; podstawą jest uchwała rady gminy po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

— ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Prawne uregulowania zagadnień związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami wynikają ponadto z następujących aktów prawnych:

— *Ustawa Prawo budowlane* z dnia 7 lipca 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 r. poz. 1409);

— *Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej* z dnia 25 października 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2012 poz. 406 ze zm.);

— *Ustawa o gospodarce nieruchomościami* z dnia 21 sierpnia 1997 r. (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 518);

— *Ustawa Prawo ochrony środowiska* z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1232);

— *Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* z dnia 27 marca 2003 r. (tekst jednolity Dz. U. 2012 poz. 647);

- *Ustawa o ochronie przyrody* z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 627);
- *Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie* z dnia 24 kwietnia 2003 r. (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 223).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach regulują:

- *Ustawa o muzeach* z dnia 21 listopada 1996 r. (Dz. U. 2012 poz. 987);
- *Ustawa o bibliotekach* z dnia 27 czerwca 1997 r. (Dz. U. 2012 poz. 642).

Zasady ochrony zbiorów archiwalnych określają:

- *Ustawa o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach* z dnia 14 lipca 1983 r. o (tekst jednolity Dz. U. 2011 nr 123 poz. 698).

Podstawę opracowania stanowią ponadto:

- Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków - stan na 30 czerwca 2014 r. – województwo dolnośląskie, powiat bolesławiecki, miasto Bolesławiec (http://www.nid.pl/pl/Informacje_ogolne/Zabytki_w_Polsce/rejestr-zabytkow/zestawienia-zabytkow-nieruchomych/);
- Wykaz zabytków (dawne województwo jeleniogórskie, powiat bolesławiecki, miasto Bolesławiec) udostępniony na stronie bip Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu (<http://wosoz.ibip.wroc.pl/public/?id=92694>);
- Materiały udostępnione przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, Delegatura w Jeleniej Górze: karty ewidencyjne zabytków nieruchomych i ruchomych, karty ewidencyjne cmentarzy, ewidencje parkowe, karty Archeologicznego Zdjęcia Polski;
- Gmina ewidencja zabytków prowadzona przez Wydział Mienia i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miasta Bolesławiec.

2.2. Organy ochrony zabytków

Organami ochrony zabytków, zgodnie z art. 89 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, są:

- minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Generalny Konserwator Zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Do wykonywanych przez niego zadań należą w szczególności:

- opracowywanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju;
- podejmowanie działań związanych z wspieraniem rozwoju regionalnego i realizacją kontraktów wojewódzkich w sprawach opieki nad zabytkami;
- prowadzenie krajowej ewidencji zabytków i krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem;
- wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz przepisach odrębnych;
- organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania oraz stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- sprawowanie nadzoru nad działalnością Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków;
- promowanie badań naukowych w zakresie konserwacji zabytków;
- organizowanie szkoleń dla służb konserwatorskich;
- organizowanie konkursów promujących opiekę nad zabytkami, w tym przyznawanie wyróżnień, nagród pieniężnych lub rzeczowych;
- opiniowanie wniosków o nadanie odznaki „Za opiekę nad zabytkami”;
- współpraca z organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków;
- organizowanie szkoleń w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- podejmowanie działań dotyczących troski o zabytki związane z historią Polski, pozostające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Do zadań wykonywanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków należą w szczególności:

- realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- sporządzanie, w ramach przyznanych środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;
- wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;

- sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych;
- organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;
- upowszechnianie wiedzy o zabytkach;
- współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działa Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniotawczo-doradczy w sprawach realizacji polityki Rady Ministrów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Przy Generalnym Konserwatorze Zabytków działa Główna Komisja Konserwatorska jako organ opiniotawczy do spraw działań konserwatorskich podejmowanych przy zabytkach.

Przy Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków działa Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniotawczy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2.3. Założenia polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

2.3.1. Założenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Ochrona dziedzictwa kulturowego jest konstytucyjnym obowiązkiem Państwa na mocy art. 5 i 6 Konstytucji RP. Zabytki i ich wartości niematerialne są dobrem wspólnym, a obowiązek dbania o nie wynika z art. 82 Konstytucji.

Główną rolą Państwa w dziedzinie ochrony zabytków jest wypracowanie mechanizmów, które dostosują tę sferę do zasad gospodarki rynkowej. Planowane działania dotyczą zmian legislacyjnych i organizacyjnych, obejmujących zakres działań i kompetencje instytucji odpowiedzialnych za ochronę dóbr kultury, a także strategii i organizacji ochrony dziedzictwa kulturowego.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami określa cele i kierunki działań oraz zadania, które powinny być podjęte w szczególności przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Jego podstawę

prawną stanowią przepisy art. 84 i 85 ust. 1. *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Obecnie na ukończeniu jest proces wdrażania *Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2013–2016*, w którym dokonano diagnozy stanu ochrony zabytków w Polsce pod kątem organizacji i zadań organów ochrony zabytków, stanu zachowania zabytków oraz systemów informacji o zabytkach, a także komunikacji w zakresie ich ochrony w Polsce. Głównym celem jest wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków. Dokument zakłada osiągnięcie tego poprzez wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce, wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków, a także tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.

2.3.2. Gminny program opieki nad zabytkami miasta Bolesławiec 2014-2018 a Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020

Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 stanowi dopełnienie dokumentu *Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013*. Oba dokumenty określają strategię nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowocześnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, a także dla wspólnoty Polski z Unią Europejską. Głównym celem strategii jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce. Wśród pięciu wyróżnionych obszarów strategicznych, dla których stworzono *Narodowe Programy Kultury*, wyodrębniono ochronę zabytków i dziedzictwa kulturowego. W programie tym położono nacisk na kompleksową rewaloryzację zabytków oraz obiektów przemysłowych i powojkowych oraz ich adaptację na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne oraz rekreacyjne, a także na zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości, inwentaryzację zabytków ruchomych i nieruchomych oraz promocję i budowę sieci informatycznych promujących kulturowe dziedzictwo regionów.

Cele operacyjne wymienione w *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury* realizowane są poprzez corocznie ogłaszane programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dla działań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego ogłoszono w 2014 r. program *Dziedzictwo kulturowe*, posiadający następujące priorytety:

- ochrona zabytków;
- wspieranie działań muzealnych;

- kultura ludowa;
- ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą;
- ochrona zabytków archeologicznych;
- ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego.

2.4. Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami w wojewódzkich dokumentach strategicznych

2.4.1. Gminny program opieki nad zabytkami miasta Bolesławiec 2014-2018 a Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r., Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego oraz inne dokumenty strategiczne wykonane na poziomie województwa

W *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r.* przyjętej przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego Uchwałą Nr XLVIII/649/2005 z dnia 30 listopada 2005 r. jako jedno z kluczowych działań uznano poprawę ładu przestrzennego i harmonijności struktur przestrzennych poprzez m.in. ochronę dziedzictwa kulturowego. Działanie to obejmuje wsparcie dla poczynań związanych z opisem, ochroną oraz propagowaniem dziedzictwa kulturowego regionu, z uwzględnieniem dorobku kulturowego mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych. Kolejnym przyjętym działaniem jest ochrona dziedzictwa cywilizacyjnego oraz rozwój tożsamości regionalnej poprzez inwentaryzację dziedzictwa cywilizacyjnego regionu, budowę infrastruktury zapewniającej jego bezpieczeństwo, propagowanie go wśród mieszkańców oraz włączenie w programy kształcenia różnych typów szkół elementów wiedzy na ten temat.

Gminny program opieki nad zabytkami miasta Bolesławiec 2014-2018 zgodny jest z wyznaczonymi w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa* (przyjętym przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego Uchwałą nr XLVIII/873/2002 z dnia 30 sierpnia 2002 r.) celami polityki przestrzennej, zasadami ich realizacji oraz przyjętymi w planie kierunkami działań polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. W sferze kulturowej obejmującej system ochrony dziedzictwa kulturowego przyjęto w planie ogólne zasady kompleksowości działań ochronnych i rewaloryzacyjnych, łączenia ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego oraz promowania regionalnych walorów dziedzictwa kulturowego.

W chwili sporządzania niniejszego opracowania nie istnieje aktualny program opieki nad zabytkami dla Województwa Dolnośląskiego (poprzedni dokument, opracowany i uchwalony w 2006 r., obowiązywał na okres 2007-2011). Obecnie trwają prace nad nowym dokumentem, który zostanie wdrożony w przyszłym roku. Po jego wdrożeniu niezbędna będzie potrzeba aktualizacji *Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Bolesławiec*, tak, by występowała zgodność obu aktów.

3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

3.1. Gminny program opieki nad zabytkami miasta Bolesławiec 2014-2018 a dokumenty programowe gminy

Gminny program opieki nad zabytkami miasta Bolesławiec 2014-2018 zgodny jest z dokumentami gminnymi o charakterze strategicznym:

- *Strategią Rozwoju Miasta Bolesławiec*, przyjętą przez Radę Miasta Bolesławiec w grudniu 2003 roku (Uchwała Nr XV/ 152 z dnia 29 grudnia 2003 roku), uzupełnioną *Aktualizacją Strategii Rozwoju Miasta Bolesławiec - Nowa perspektywa 2011-2020*, przyjętą przez Radę Miasta Bolesławiec w listopadzie 2011 roku (Uchwała XVI/116/11 z dnia 23 listopada 2011 r.);
- *Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Miejskiej Bolesławiec na lata 2013-2024* (przyjętą uchwałą nr XXXI /261/2012 z dnia 19 grudnia 2012 r.) wraz ze zmianami;
- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec* (dokument w fazie końcowej opracowywania, po uzgodnieniach z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków);
- miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

3.2. Ochrona zabytków miasta Bolesławiec - stan prawny

3.2.1. Rejestr zabytków

Rejestr zabytków prowadzony jest przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Obiekty, zespoły i założenia urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Rygory te obowiązują niezależnie od położenia obiektu w poszczególnych strefach ochrony konserwatorskiej lub poza strefami. Wszelkie prace remontowe, zmiany funkcji i przeznaczenia obiektu wymagają pisemnego pozwolenia Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Delegatura w Jeleniej Górze.

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych

(Dz. U. z dnia 30 czerwca 2004 r.) precyzuje wymagania względem osób prowadzących prace przy obiektach zabytkowych oraz tryb postępowania.

Rozporządzenie określa tryb i sposób wydawania pozwoleń, w tym szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek i pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań (określonych w *Ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*) przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, robót budowlanych w otoczeniu zabytku, badań archeologicznych, poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych. Rozporządzenie ponadto określa wymagane kwalifikacje, jakie powinny posiadać osoby uprawnione do prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, badań konserwatorskich, badań architektonicznych lub badań archeologicznych; dodatkowe wymagania, jakie powinny spełniać osoby kierujące robotami budowlanymi; sposób potwierdzania posiadanych kwalifikacji i dodatkowych wymagań; standardy dotyczące dokumentacji prowadzonych prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków, a także prowadzonych badań archeologicznych.

Zabytki miasta Bolesławiec ujęte zostały w następujących rejestrach:

- Rejestr zabytków nieruchomych, który obejmuje 1 układ urbanistyczny oraz 50 zespołów i obiektów (**Tabela 1**);
- Rejestr zabytków ruchomych, który obejmuje łącznie 182 obiekty (**Tabela 2**);
- Rejestr zabytków archeologicznych, który obejmuje 59 stanowisk (**Tabela 3**).

Do rejestru zabytków nie wpisuje się zabytków wpisanych do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego. Muzea stanowią najważniejszą formę organizacyjną opieki nad zabytkami ruchomymi. W Bolesławcu działa samorządowe Muzeum Ceramiki, posiadające dwa działy: Dział Ceramiki przy ul. Mickiewicza 13 i Dział Historii Miasta przy ul. Kutuzowa 14.

Rejestr zabytków nieruchomych

Z obszaru miasta Bolesławiec żaden obiekt nie został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO, jak również nie został uznany przez Prezydenta RP za Pomnik Historii.

Spośród założeń urbanistycznych w Bolesławcu ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków objęto układ urbanistyczny ośrodka miejskiego, a mianowicie historyczne centrum miasta. W rejestrze zabytków ujęto także zespół średniowiecznych murów obronnych oraz zespół przemysłowej architektury d. zakładów włókienniczych „Concordia” z 2. poł. XIX w.

Ochroną objęto także dwa XIX-wieczne założenia parkowe: miejskie planty i park przy dawnym gimnazjum przy ul. Sądowej.

Do najcenniejszych obiektów architektonicznych, znajdujących się obecnie w rejestrze zabytków, należą miejskie kościoły: pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Mikołaja przy ul. Kościelnej, pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy (dawny kościół ewangelicki) przy Placu Zamkowym i pw. Matki Bożej Różańcowej przy ul. Ceramicznej. Ujęto w nim także dawne obiekty municypalne: ratusz, baszty z systemu murów obronnych (objęte indywidualną ochroną), dawne zakłady kąpielowe, gmach dawnego gimnazjum, budynek teatru oraz muzeum. Tą formą ochrony objęto także nowożytnie i XIX-wieczne kamienice miejskie, głównie z obszaru stanowiącego historyczne centrum miasta.

Wśród obiektów wpisanych do rejestru zabytków z obszaru miasta Bolesławiec przeważają budynki o funkcji mieszkalnej, obiekty sakralne oraz użyteczności publicznej. Nie funkcjonują w nim obiekty nieistniejące.

Analiza tkanki zabytkowej miasta wskazuje, że w różnych jego częściach znajdują się inne obiekty, zespoły architektoniczne oraz założenia parkowe, które kwalifikują się do objęcia ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków ze względu na unikatowe walory historyczne lub artystyczne.

Jedyne studium historyczne, jakie powstało dla miasta, wykonane zostało w 1953 r. na potrzeby projektu odbudowy historycznego centrum, zniszczonego po zdobyciu miasta przez wojska radzieckie w lutym 1945 r. (*Studium historyczne do odbudowy Ośrodka Historycznego w Bolesławcu*, oprac.: Wojciech Gluziński, Mieczysław Zlat, Józef Piątek, Wrocław 1953, maszynopis w archiwum Regionalnego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków we Wrocławiu / Narodowy Instytut Muzealnictwa Oddział we Wrocławiu). Studium to obecnie posiada jedynie wartość archiwalną i ikonograficzną, poza tym dotyczy najstarszej części miasta. Większość obiektów posiada karty ewidencyjne zabytku (część z nich jest nieaktualna) w archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu Delegatura w Jeleniej Górze.

Rejestr zabytków ruchomych

Do rejestru zabytków ruchomych województwa dolnośląskiego zostało wpisane wyposażenie zabytkowych miejskich świątyń: kościoła pw. Wniebowzięcia NMP i św. Mikołaja (wraz z sakramentarium), kościoła pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy i kościoła pw. Matki Bożej Różańcowej. Zabytki te stanowią własność gmin wyznaniowych. Ochroną prawną

przez wpis do rejestru zabytków objęto ponadto jeden pomnik, stanowiący własność miejską – pomnik Michaiła Kutuzowa, stojący na plantach miejskich przy ul. Kubika.

Wojewódzki rejestr zabytków ruchomych. Miasto Bolesławiec	
Liczba obiektów, w tym:	182
Wypożyczenie świątyń	181
Kolekcje	0
Pomniki	1

Rejestr zabytków archeologicznych

Do rejestru zabytków archeologicznych w granicach administracyjnych miasta Bolesławiec wpisanych zostało 59 stanowisk. Rozlokowane są one na terenie całego miasta, ale ich skupienie występuje:

- na obszarze historycznego centrum, opisanego granicami średniowiecznych murów obronnych (obecnie strefa ścisłego nadzoru archeologicznego sięga 150 m od murów obronnych);
- na obszarze południowego przedmieścia (tzw. Mikołajskiego), gdzie znajdowała się XIII-wieczna osada kopaczy złota;
- na pn. i pn.-wsch. obrzeżach miasta (gdzie prawdopodobnie zlokalizowane były wczesnośredniowieczne grodziska, strzegące przeprawy przez Bóbr);
- w lesie na pd. od miasta, gdzie znajdowały się stanowiska do wydobywania złota.

Zakres chronologiczny stanowisk określa się od pradziejów po XVII wiek (garncarnia przy ul. Piaskowej). Datowanie odbywa się na podstawie materiału znalezionego w obrębie stanowiska.

3.2.2. Zabytki ruchome w zbiorach muzealnych

Muzeum Ceramiki działa w Bolesławcu od początku lat pięćdziesiątych XX w. i jest jedyną instytucją muzealną w mieście. Jest to samorządowa instytucja kultury dofinansowywana z budżetu miasta Bolesławiec. Kontynuuje tradycje przedwojennego Muzeum Miejskiego w Bolesławcu, założonego w 1908 r., choć nie posiada żadnych zbiorów przedwojennych. W obrębie Muzeum Ceramiki funkcjonują dwa działy:

- Dział Ceramiki przy ul. Mickiewicza 13, gromadzący od początku istnienia instytucji kolekcję ceramiki bolesławieckiej powstającej na przestrzeni przeszło 500 lat;

— Dział Historii Miasta założony w 1995 r. w budynku dawnego Muzeum Kutuzowa, popularyzujący dzieje i dorobek kulturowy miasta.

Muzealia i depozyty w zbiorach Muzeum Ceramiki (według dyscyplin, zgodnie z wykazami GUS, stan na dzień 31 grudnia 2013 r.)		
Dyscyplina	Muzealia	Depozyty
Ogółem	5863	0
Sztuka	3903	0
Archeologia	149	0
Etnografia	0	0
Historia	404	0
Militaria	100	0
Numizmaty	53	0
Technika	1	0
Przyroda	0	0

3.2.3. System ochrony krajobrazu kulturowego miasta w dokumentach prawa miejscowego

W przygotowywanym dla potrzeb realizacji polityki przestrzennej wobec środowiska kulturowego *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* wyznaczone zostały następujące instrumenty:

- Rejestr zabytków;
- Ewidencja dóbr kultury;
- Zapisy regulacyjne dotyczące polityki przestrzennej wobec środowiska kulturowego, wprowadzone do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym ustalenia dotyczące stref ochrony konserwatorskiej.

Opracowany został system stref ochrony konserwatorskiej. Dla uzyskania mocy prawnej strefy ochrony wymagają uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów objętych ochroną konserwatorską. Plany miejscowe wyznaczają dla stref zarówno ogólne zasady ochrony, jak również zasady szczegółowe odrębne dla każdej z nich;

— Instrumenty urbanistyki operacyjnej (m.in. plany działań dotyczące rewitalizacji lub rehabilitacji obszarów, w których zadania w zakresie ochrony wartości dziedzictwa kultury powinny być wiodącymi problemami gospodarki przestrzennej, programy i strategie rewitalizacji).

Ustalono zostały podstawowe zasady rozwoju przestrzennego miasta, dotyczące działań w zakresie ochrony, rewitalizacji i kreacji wartości kulturowych; wyznaczono obszary wymagające rewitalizacji (rehabilitacji i przekształceń istniejącego stanu zagospodarowania); uznano priorytetowe znaczenie ochrony historycznego układu urbanistycznego i rewitalizacji obszaru centrum miasta oraz zabytkowych terenów zielonych;

— Zapisy (oraz ich skutki prawne i ekonomiczne) odnoszące się do ochrony wartości środowiska kulturowego, wprowadzane do innych polityk przestrzennych.

Zapisy regulujące politykę miasta dotyczącą przestrzeni kulturowej konsekwentnie wprowadzane są w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z artykułem 22 *Ustawy o ochronie zabytków* projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

3.3. Wojewódzka i gminna ewidencja zabytków

Na mocy art. 21 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* „ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy”.

Obowiązek prowadzenia wojewódzkiej ewidencji zabytków (nieruchomych, archeologicznych i ruchomych) spoczywa na Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków. Ewidencja ta ma być prowadzona w formie kart ewidencyjnych zabytków.

Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.

Gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy prowadzi Prezydent Miasta. Zakres merytoryczny wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków określa *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej*

i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. Nr 113, poz. 661).

W rozporządzeniu zostały określone wzory kart ewidencji krajowej i wojewódzkiej oraz kart adresowych gminnej ewidencji zabytków. Określono ponadto dane, jakie powinny być ujęte w kartach zarówno ewidencyjnych, jak i adresowych.

Ustawa określa, jakie zabytki winny być ujęte w gminnej ewidencji zabytków:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków;
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Prezydenta Miasta w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Ustawodawca założył następujący harmonogram prac:

W terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy Generalny Konserwator Zabytków, Wojewódzki Konserwator Zabytków i Prezydent Miasta założą odpowiednio krajową, wojewódzką i gminną ewidencję zabytków.

Do czasu założenia gminnej ewidencji zabytków, w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, oprócz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz ustaleń planów ochrony parków kulturowych, inne zabytki nieruchome wskazane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ostatniej nowelizacji ustawy z 2010 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków przekazał Prezydentowi Miasta wykaz zabytków nieruchomych z terenu miasta Bolesławiec wyznaczonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

W terminie 2 lat od dnia przekazania przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wykazu zabytków, dla których należy założyć karty adresowe gminnej ewidencji zabytków, Prezydent Miasta założy gminną ewidencję zabytków dla miasta Bolesławiec.

Gminna ewidencja zabytków nie powinna być dokumentem zamkniętym; winna być uzupełniana i weryfikowana. Jej zmiany nie powodują nieważności ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami, którego stanowi podstawę.

Ewidencja gminna winna podlegać okresowej aktualizacji, polegającej m.in. na:

- wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących oraz gruntownie przebudowanych (zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, skucie wystroju elewacji etc.), w oparciu o dane dostarczane z WUOZ Delegatura w Jeleniej Górze;
- uzupełnianiu o zmiany stanu prawnego (wpis obiektu do rejestru zabytków);
- aktualizacji danych zgodnie z najnowszym stanem badań;
- uzupełnianiu i weryfikacji wykazu stanowisk archeologicznych.

Wojewódzki Konserwator Zabytków ma obowiązek powiadamiania władz gminy o założeniu karty ewidencyjnej zabytku i wprowadzeniu tym samym nowego obiektu do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Na tej podstawie Prezydent Miasta uzupełnia gminną ewidencję zabytków.

Zgodnie z ust. 3 artykułu 39 *Ustawy Prawo budowlane* z dnia 7 lipca 1994 r. w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Gminna ewidencja zabytków – zabytki nieruchome

Lista obiektów tworzących gminną ewidencję zabytków miasta Bolesławiec została przygotowana na zlecenie Urzędu Miasta Bolesławiec w 2007 r. (**Tabela 4**). Objęto nią 642 obiektów, włącznie z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków. Po zatwierdzeniu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków została wprowadzona w życie Zarządzeniem Prezydenta Miasta. Okres 8 lat od jej powstania spowodował potrzebę jej weryfikacji. Pojedyncze obiekty utraciły posiadane walory historyczne na skutek przeprowadzonych przebudów lub modernizacji (np. termoizolacji) lub też zostały wyburzone, co w obu wypadkach skutkować winno wykreśleniem z GEZ. Z drugiej strony, spora grupa obiektów, posiadająca istotne walory historyczne lub artystyczne, została pominięta podczas sporządzania pierwszej edycji GEZ. Dotyczy to m.in.:

- zespołów urbanistycznych z lat trzydziestych XX w. położonych na północy miasta po wschodniej stronie Bobru (dzisiejsze ulice: Stolarska, Staszica, Łąkowa, Dolne Młyny);
- zabudowy położonej na lewym brzegu Bobru (dawniej wieś Tillendorf) z tradycyjną zabudową wiejską i ciekawymi rozwiązaniami urbanistycznymi (rejon dzisiejszej ul. Kazimierza Wielkiego);
- zabudowy południowo-zachodniej części miasta, położonej w pobliżu rzeki Bóbr (m.in. zabudowa ul. Rajskiej);
- zabudowy willowej przy ul. Kwiatowej.

Należy także uzupełnić wpisy dotyczące obiektów przy ul. Konopnickiej (brak wpisów dotyczących dawnego założenia „Heimgarten”). Ponadto należy uwzględnić wpisanie do GEZ założeń parkowych z terenu całego miasta. W ewidencji należy także uaktualnić wykaz stanowisk archeologicznych.

Ponieważ miasto nie posiada aktualnego studium historyczno-urbanistycznego, aktualizację GEZ o nowe obiekty należy wykonać poprzez bezpośrednią weryfikację struktury architektonicznej wskazanych obszarów.

4. OCENA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO ORAZ GŁÓWNE PROBLEMY ZWIĄZANE Z OPIEKĄ NAD ZABYTKAMI MIASTA

4.1. Ochrona krajobrazu kulturowego miasta

Na terenie miasta nie ustanowiono obszarów o charakterze rezerwatów kulturowych i parków kulturowych.

1. Historyczne struktury przestrzenne:

Elementami wymagającymi szczególnej ochrony są:

- zachowane, historyczne rozplanowanie przestrzenne miasta, ze szczególnym uwzględnieniem układu urbanistycznego Starego Miasta (A/1819/354),
- zespół miejskich murów obronnych (A/5485/598),
- planty miejskie (1205/J),
- historyczny zespół budowlany stanowiący część dawnej przędzalni bawełny Spinnerei und Weberei „Concordia” z 1873 r. przy ul. Orlej 3 (A/5266/1-7, A/5266/1-8),
- pozostałe zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków, jak również ujęte w wykazie obiektów zabytkowych

2. Strefy ochrony konserwatorskiej:

W opracowywanym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bolesławiec* wyznaczony został spójny system stref ochrony konserwatorskiej, które zapewniają ochronę konserwatorską najcenniejszych kulturowo, historycznie i krajobrazowo obszarów miasta. Zespoły objęte ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków, a także obszar o największym natężeniu zabudowy o charakterze zabytkowym – historyczne centrum miasta – zostały objęte strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej (dawniej – strefa ochrony konserwatorskiej „A”). Pozostałe obszary centrum miasta, tereny przemysłowe na północ i północny-wschód od centrum oraz założenia szpitalne i parkowe we wschodniej części miasta, a także partie osiedli Staszica, 40-lecia i Zabobrze zostały objęte strefami konserwatorskimi (dawniej – strefy ochrony konserwatorskiej „B”). Teren niemal całego miasta (poza osiedlami: Kwiatowym i Przylesie) objęto ponadto strefą obserwacji archeologicznej.

4.2. Ocena stanu zachowania obiektów zabytkowych

W rejestrze zabytków miasta Bolesławiec nie ma obiektów nieistniejących, kwalifikujących się do skreślenia z rejestru zabytków. Większość z nich, zwłaszcza te stanowiące własność Gminy Miejskiej, jest w dobrym lub bardzo dobrym stanie, co jest efektem realizowanej konsekwentnie od 2005 r. polityki rewitalizacji Bolesławca, prowadzonej głównie przy wykorzystaniu środków strukturalnych UE. Zespoły dawnej zabudowy czynszowej, zlokalizowane poza ścisłym centrum znajdują się z reguły w gorszym stanie. Większość obiektów zabytkowych (wpisanych do rejestru zabytków, jak również objętych gminną ewidencją zabytków) użytkowana jest zgodnie z ich pierwotnym przeznaczeniem lub pełni funkcje zbliżone do pierwotnych. Dotyczy to przede wszystkim obiektów sakralnych, mieszkalnych, usługowych, w przypadku których stosunkowo łatwe jest utrzymanie funkcji pierwotnych.

4.2.1 Przedsięwzięcia zrealizowane w ramach Lokalnego Planu Rewitalizacji miasta Bolesławiec 2005 i 2007-2013

Jednym z celów Lokalnego Planu Rewitalizacji 2005 i 2007-2013 było przeciwdziałanie degradacji tkanki architektonicznej i uporządkowanie przestrzeni miejskiej. Potrzeba rewitalizacji wynikała z wysokiego stopnia zniszczenia dawnej zabudowy (między innymi zaawansowanego zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego budynków i infrastruktury). Było to szczególnie ważne w przypadku cennych budowli zabytkowych zlokalizowanych w obrębie historycznego centrum miasta.

Zgodnie z wytycznymi LPR 2005 i 2007-2013 zrealizowane zostały następujące projekty:

- Renowacja płyty głównej Rynku wraz z ulicą Bolesława Prusa i ulicami przyległymi
- Program iluminacji bolesławieckich zabytków
- Prace konserwatorskie przy dwóch portalach wmurowanych w południową elewację Ratusza
- Remont i rozbudowa zabytkowego budynku Teatru Miejskiego
- Modernizacja zapleczy w strefie zabudowy staromiejskiej
- II etap renowacji płyty głównej Rynku oraz plant miejskich
- Przywrócenie dawnej funkcji zakładu kąpielowego w zabytkowej pływalni przy ul. Zgorzeleckiej
- Adaptacja byłego kina „Orzeł” na potrzeby Centrum Integracji Kulturalnej

- Remont i renowacja elewacji Ratusza
- Modernizacja Muzeum Ceramiki – Dział Ceramiki i Dział Historii Miasta.

Renowacja płyty głównej Rynku wraz z ulicą Bolesława Prusa i ulicami przyległymi

Projekt obejmował renowację płyty głównej Rynku i ulicy Prusa wraz z ulicami przyległymi. W ramach zadania ciągu komunikacyjnego na tym obszarze wyłożono kostką granitową, kompleksowo zagospodarowano teren małą architekturą (oświetlenie, ławki, gazony itp.), uporządkowano dawny drzewostan i wprowadzono nową szatę roślinną, przebudowano system odwodnienia dróg i placów w tym wybudowano nowe odcinki kanalizacji deszczowej. Prace zakończono we wrześniu 2007 r.

Program iluminacji bolesławieckich zabytków

Programem objęte zostały następujące obiekty: Pomnik Kutuzowa, Muzeum Ceramiki przy ul. Mickiewicza, kościół pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy przy pl. Zamkowym, Bazylika pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Mikołaja w Bolesławcu, kościół pw. Matki Bożej Różańcowej przy ul. Ceramicznej, gmach sądu oraz najbardziej charakterystyczny obiekt w Bolesławcu – wiadukt kolejowy (2006 r.), a następnie kamienice rynkowe (lata 2007-2008).

Prace konserwatorskie przy dwóch portalach wmurowanych w południową elewację Ratusza

Renesansowe portale przyrynkowych kamienic wykonane w II połowie XVI w. zostały przeniesione i wmurowane w elewację południową ratusza w latach dziewięćdziesiątych XIX w. Celem przeprowadzonych prac konserwatorskich było zatrzymanie procesów destrukcji, a następnie przywrócenie pełnej wartości technicznej i estetycznej portalów. Prace zrealizowano w latach 2009 i 2013.

Remont i rozbudowa zabytkowego budynku Teatru Miejskiego

Celem rewitalizacji było przywrócenie funkcji publicznej zabytkowemu budynkowi teatru poprzez remont wnętrza i elewacji oraz częściową rozbudowę. Modernizacja budynku była podzielona była na dwa etapy. W ramach pierwszego etapu wymieniono przyłącza, wzmocniono konstrukcję budynku, wykonano nowe pokrycie dachu, rozbudowano zaplecza sceny, wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, wyremontowano sanitariaty. W drugim etapie wykonano instalacje wewnętrzne, systemy nagłośnienia i ppoż, dokonano wymiany urządzeń i mechanizmów scenicznych, renowacji dekoracji widowni, wykonano remont elewacji, w tym uzupełniono detale architektoniczne oraz dostosowano obiekt do potrzeb osób niepełnosprawnych. Okres realizacji projektu: 2009-2012.

Modernizacja zapleczy w strefie zabudowy staromiejskiej

Projekt dotyczył kompleksowej renowacji zapleczy wraz z pełnym odnowieniem infrastruktury. Renowacja objęła odnowienie sieci ulicznej, wybrukowanie podwórek i zapleczy kostką kamienną, wymianę elementów małej architektury (żeliwne ławki, osłony na drzewa itp.). Zaplecza zostały wyposażone w urządzenia rekreacyjno – sportowe. Celem projektu było przywrócenie historycznego charakteru zabudowy, ujednolicenie i dostosowanie nawierzchni podwórek do nawierzchni płyty głównej Rynku. Pracami objęto zaplecze budynków w kwartale ulic: Rynek – Zacisze – Chopina – Kutuzowa; Rynek – Sierpnia '80; Rynek – Braci Śniadeckich; Rynek – 1 Maja – Kutuzowa – Karpecka; Prusa – Magistracka – Karpecka; Sierpnia 80 – Mickiewicza – Głowackiego; Prusa – Szkolna – Armii Krajowej – Braci Śniadeckich. Okres realizacji projektu: 05.05.2010 r. - 30.11.2010 r.

II etap renowacji płyty głównej Rynku oraz plant miejskich

Bolesławieckie planty są założeniem typu ringowego tzn. otaczają w sposób pierścieniowy układ urbanistyczny starego miasta. Rewaloryzacja plant miejskich wykonana została na odcinku od ulicy Teatralnej do Kutuzowa oraz na odcinku między ulicami Kubika, Mickiewicza i Ogrodowa. Na odcinku od ulicy Teatralnej do Kutuzowa wykonane zostały następujące prace: usunięto część drzewostanu oraz istniejące elementy małej architektury (kosze, ławki), przeprowadzono zabiegi pielęgnacyjne drzew wyznaczonych w gospodarce drzewostanem, wykonano nowe nasadzenia, przeprowadzono rozbiórkę nawierzchni asfaltowych i wykonano nawierzchnię z kostki granitowej oraz naturalnych surowców mineralnych, wykonano murki i schody, zamontowano ławki, kosze i ograniczniki. Na odcinku między ulicami: Kubika, Mickiewicza i Ogrodową realizacja objęła rozbiórkę nawierzchni asfaltowych, wykonanie nawierzchni z kostki granitowej oraz z naturalnych surowców mineralnych oraz budowę ścieżek rowerowych. Wokół Rynku wykonano nowe nasadzenia oraz zamontowano ławki, wybudowano fontannę i zamontowano iluminację. Okres realizacji projektu: 19.03.2010 r. - 15.11.2010 r.

Adaptacja byłego kina „Orzeł” na potrzeby Centrum Integracji Kulturalnej

Budynek przy ul. Chopina 17/19 pochodzi z początku XX w. i jest jednym z nielicznych przykładów w mieście obiektów wzniesionych w stylu secesji. W ramach prac przebudowano częściowo budynek, rozebrano dobudówki i utworzono foyer, zmodernizowano utwardzone place i przeprowadzono renowację murów obronnych, wprowadzono elementy zieleni i oświetlenie terenu. Okres realizacji projektu: 27.10.2010 r. - 30.06.2014 r.

Remont i renowacja elewacji Ratusza

W ramach prac przeprowadzono renowację elewacji budynku obejmującą: tynkowanie, malowanie, wymianę okładzin kamiennych, konserwację elementów dekoracyjnych, likwidację zasoleń i zagrzybień. Wymieniono stolarkę okienną i drzwiową. Przeprowadzono remont dachu wraz z wymianą pokrycia: wymieniono dachówkę betonową, malowaną powłokowo na dachówkę ceramiczną angobowaną – szkliwioną, wykonano miedziane obróbki blacharskie. Obiekt dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych. Okres realizacji projektu: 19.03.2010 r. - 28.10.2013 r.

Modernizacja Muzeum Ceramiki – Dział Ceramiki i Dział Historii Miasta

W latach 2008-2014 przeprowadzono kilkuetapową modernizację budynku Muzeum Ceramiki przy ul. Mickiewicza 13, obejmującą remont elewacji i dachu, remont wnętrza wraz z wymianą instalacji oraz przeprowadzono rewitalizację ogrodu (budowa podestu sceny z piaskowca, montaż iluminacji budynku i murów obronnych). W drugim budynku Muzeum (Dział Historii Miasta) przy ul. Kutuzowa 14 wyremontowano elewację oraz zagospodarowano teren wokół obiektu (rewaloryzacja części muru obronnego, remont dziedzińca i budowa przeszklonego pawilonu). Prace przeprowadzono w latach 2010-2012.

4.2.2 Prace remontowe i konserwatorskie obiektów zabytkowych przeprowadzone przy wykorzystaniu dotacji z budżetu gminy

Program „Nowa Starówka”

Program został przyjęty przez Radę Miasta Bolesławiec *Uchwałą nr L/480/06 w dniu 28 czerwca 2006 r.* Jego celem jest poddanie pełnej rewitalizacji i renowacji kwartałów Starego Miasta. Program zwraca szczególną uwagę na ochronę i zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego miasta Bolesławiec. Jednym z etapów programu jest remont kamienic przyrynkowych, którego zakres został podzielony na trzy części:

- remont elewacji fasady głównej i elewacji tylnej, wykonanie nowej kolorystyki, remont detali architektonicznych, uzupełnienie ubytków;
- remont więźby dachowej i pokrycia dachowego, (jeżeli budynek tego wymaga), wykonanie nowych opierzeń kominów i blacharki. Realizacja tego zadania będzie należała do wspólnot mieszkaniowych poszczególnych kamienic;

— wprowadzenie ceramicznych fasad, portali i detali architektonicznych na fasadach budynków zlokalizowanych przy ul. B. Prusa oraz przekrycie ul. Prusa szklanym dachem pozwalającym na wykorzystanie pasażu przez cały rok.

W latach 2010-2014 przeprowadzono szereg inwestycji, obejmujących renowacje elewacji z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej w części wspólnej kamienic:

- w 2010 r. - ul. Sierpnia 80 nr 33/34, Rynek 28, Rynek 36, Rynek 37, Rynek 38, ul. Mickiewicza nr 1;
- w 2011 r. - ul. Prusa 14/15, Plac Zamkowy 1, ul. Prusa 33, Rynek 15/16, Rynek 28, Rynek 22/23, Rynek 19/21, Rynek 17/18;
- w 2012 r. - Rynek 1/2, Rynek 3, Rynek 4, Rynek 5, Rynek 6, Rynek 7, Rynek 8, Rynek 9/10, Rynek 11/12;
- w 2013 r. - Rynek 35, Rynek 33/34, Rynek 29/30, Rynek 31/32, Rynek 26, Rynek 24/25, ul. Sierpnia 80 1/2;
- w 2014 r. - ul. Kościelna 9, ul. Kościelna 10, ul. Kościelna 11/12, Rynek 13/14, ul. Prusa 1/2, ul. Prusa 3, ul. Prusa 4.

W ramach dotacji przekazanych z budżetu gminy zrealizowano również szereg prac w obiektach sakralnych:

W kościele pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Mikołaja wykonano remont dachu oraz wzmocniono konstrukcję murów wieży (2005 r.), przeprowadzono kompleksowy remont wieży (2006 r.), w latach 2007-2012 wykonano liczne prace konserwatorskie przy elementach barokowego wystroju, m.in.: konserwację dwóch ołtarzy bocznych, krucyfiksu i sakramentarium (2007 r.) konserwację wystroju wnętrza kaplicy św. Katarzyny i kaplicy św. Krzyża wraz z freskami autorstwa J.W. Neunhertza oraz obrazu „Ukrzyżowanie” autorstwa J.W. Neunhertza (2009 r.), montaż iluminacji (2014 r.).

W kościele p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy dofinansowano wymianę stolarki okiennej i wykonanie witraży (w latach 2009-2011), remont kapliczki przykościelnej z 1778 r. (2010 r.) oraz remont wieży (w latach 2013-2014).

W kościele p.w. Matki Bożej Różańcowej przeprowadzono naprawę więźby dachowej i wymianę pokrycia dachowego (2007), wymianę stolarki okiennej oraz zabezpieczenie drzwi wejściowych kratami (w latach 2009-2010).

Ponadto dofinansowano także remont dachu zabytkowego budynku parafialnego przy ul. Kościelnej 3 (2007 r.), remont i rozbudowę zabytkowego budynku Teatru Miejskiego

(2009 r.), wymianę pokrycia dachowego w budynku Kościoła Zielonoświątkowego przy ul. Tyrankiewiczów 1 (2010 r.) oraz remont dachu budynku Caritas przy ul. Kościelnej 2 (2013 r.).

5. SZANSE I ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO MIASTA BOLESŁAWIEC

W rozdziale wykorzystano wyniki dokonanej w *Strategii Rozwoju Bolesławca* analizy SWOT, polegającej na rozpoznaniu mocnych i słabych stron gminy oraz jej szans i zagrożeń. Biorąc pod uwagę specyfikę miasta i szanse jego rozwoju można wskazać następujące czynniki zewnętrzne, mające wpływ na dziedzictwo kulturowe Bolesławca:

5.1. Szanse

- finansowanie za pomocą dotacji ze środków gminnych prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych;
- udział funduszy prywatnych w pracach związanych z ochroną zabytków;
- duże doświadczenie w pozyskiwaniu środków strukturalnych UE i perspektywy dalszego ich pozyskiwania;
- uwzględnianie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w planowaniu przestrzennym;
- uwzględnianie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w programach prorozwojowych gminy (programy rewitalizacji);
- potencjał gospodarczy miasta;
- wysoka jakość oferty kulturalnej;
- zwiększenie atrakcyjności miasta dla mieszkańców i inwestorów zewnętrznych;
- przedsiębiorczość i społeczna aktywność mieszkańców;
- korzystne położenie komunikacyjne;
- korzystna lokalizacja (miasto leży na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych, prowadzących ze Zgorzelca do Wrocławia oraz z Jakuszyca do Zielonej Góry);
- posiadanie Produktu Regionalnego – bolesławieckiej ceramiki;
- dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna;
- funkcjonowanie kilku stabilnych podmiotów gospodarczych;
- posiadanie statusu Podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej;
- wysoka atrakcyjność miasta i jego otoczenia;
- warunki przyrodnicze i czyste środowisko sprzyjające rozwojowi turystyki, wysoka atrakcyjność dla rozwoju rekreacji, turystyki kwalifikowanej, edukacji ekologicznej;
- inwestycje w sektorze turystycznym, związane z pozyskiwaniem środków unijnych;
- rozwijająca się sieć usług turystycznych i rekreacyjnych;

- rozwój sektora okołoturystycznego;
- ciągły wzrost liczby turystów odwiedzających miasto;
- poprawa jakości dróg;
- rozwijające się organizacje pozarządowe;
- niższa cena gruntów przeznaczonych pod inwestycje w stosunku do innych ośrodków miejskich w regionie;
- współpraca z miastami partnerskimi: Česká Lípa (Czechy), Nogent sur Marne (Francja), Pirna (Niemcy), Siegburg (Niemcy), Prnjavor (Bośnia i Hercegowina), Mariagerfjord (Dania), Molde (Norwegia).

5.2. Zagrożenia

- wysokie koszty rewitalizacji zabytków;
- zarządzanie nieruchomościami przez wspólnoty mieszkaniowe, które nie posiadają dostatecznych środków finansowych na remonty i rewitalizacje, ale także nie są świadome wartości obiektów, którymi zarządzają;
- brak dostatecznej znajomości prawa oraz świadomości historycznej wśród zarządców obiektów i mieszkańców;
- brak świadomości wśród wykonawców robót budowlanych;
- niedostatek mechanizmów promujących działania na rzecz ochrony i rewaloryzacji zabytków;
- niepełna dokumentacja zabytków miasta;
- słaby stopień przygotowania przedsiębiorców do absorpcji zewnętrznych środków finansowych;
- wysokie koszty kredytów;
- częste zmiany i nowelizacje przepisów;
- odpływ ludzi wykształconych.

6. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

6.1. Priorytety polityki gminnej związanej z ochroną zabytków

Nadrzędnym celem polityki gminnej w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami jest ochrona, aktywne zarządzanie materialnym dziedzictwem kulturowym oraz dążenie do materialnej poprawy stanu zabytków, ich odbudowy, adaptacji i rewitalizacji w celu wykorzystania potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.

Realizacja celu nadrzędnego jest możliwa poprzez:

- Planowe, konsekwentne oraz kompetentne realizowanie zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków;
- Uznanie znaczenia dziedzictwa kulturowego w rozwoju miasta;
- Powiązanie zadań służących ochronie wartości kulturowych ze strategią rozwoju gospodarczego oraz polityką przestrzenną miasta;
- Kompleksową ochronę dziedzictwa kulturowego i archeologicznego oraz świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego i przyrodniczego;
- Wspieranie oraz realizowanie regionalnych i lokalnych projektów związanych z ochroną zabytków oraz ochroną krajobrazu kulturowego;
- Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność przestrzeni miasta oraz zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych, wpływających na rozwój społeczno-gospodarczy miasta;
- Prowadzenie działań w zakresie planowania przestrzennego oraz gospodarki nieruchomościami mających na celu powstrzymanie degradacji obiektów i obszarów o wartościach zabytkowych i kulturowych oraz podjęcie działań w celu poprawy stanu ich zachowania;
- Dążenie do pełnej oceny stanu zasobów zabytków nieruchomych, ruchomych i dziedzictwa archeologicznego miasta Bolesławiec;
- Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony zabytków oraz kształtowanie postaw promujących działania chroniące zabytki odczytywane jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości i tradycji. Dążenie do wzrostu świadomości historycznej właścicieli zabytków.

6.2. Kierunki działań i zadania związane z opieką nad zabytkami oraz ochroną krajobrazu kulturowego miasta Bolesławiec

6.2.1. Kierunki działań oraz zadania związane z opieką nad zabytkami wykraczające poza czteroletni okres obowiązywania niniejszego Gminnego programu opieki nad zabytkami miasta Bolesławiec 2014-2018

W zakresie realizacji zadań inwestycyjnych:

- Realizacja zadań z zakresu opieki nad zabytkami wynikających z dokumentów strategicznych miasta, programów rewitalizacji oraz z *Wieloletniej Prognozy Finansowej*;
- Współpraca Urzędu Miasta z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w zakresie ochrony zabytków Bolesławca;
- Podejmowanie działań prowadzących do zahamowania procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania (m.in. poprzez udzielanie dotacji na remonty obiektów zabytkowych);
- Podejmowanie starań o dofinansowanie prac przy zabytkach gminy z budżetu państwa oraz programów UE;
- Podejmowanie kolejnych projektów związanych z rewitalizacją zabytkowych zespołów i przestrzeni publicznych miasta, wyznaczonych w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*:
- Rewitalizacja obszaru staromiejskiego z uwzględnieniem zabytkowych założeń parkowych;
- Rewitalizacja dzielnic południowych z uwzględnieniem zabytkowych założeń parkowych;
- Okresowe przeglądy zabezpieczeń obiektów zabytkowych zgodnie z *Gminnym programem ochrony zabytków miasta Bolesławiec na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych*.

W planowaniu przestrzennym i gospodarce nieruchomościami:

- Realizacja kierunków polityki przestrzennej wskazanych w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* oraz zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;

- Ukończenie opracowania *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* i opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów objętych strefami ochrony konserwatorskiej;
- Opracowanie Lokalnego Planu Rewitalizacji na okres 2014-2020, na podstawie wytycznych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego;
- Podejmowanie prac remontowych przy gminnych obiektach zabytkowych oraz ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków*;
- Interwencje władz gminy przy rażących naruszeniach prawa budowlanego (zwłaszcza w zakresie samowoli budowlanych na obszarach objętych ochroną konserwatorską, a także przy obiektach zabytkowych oraz ujętych w ewidencji gminnej (przede wszystkim jeśli chodzi o rozbudowy i przebudowy zmieniające bryłę budynków oraz montaż szyldów i banerów reklamowych);
- Przeciwdziałanie niszczeniu stanowisk archeologicznych;
- Prowadzenie *Gminnej Ewidencji Zabytków*.

W zakresie edukacji i promocji na rzecz dziedzictwa oraz turystyki:

- Udostępnienie na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Miasta *Gminnej Ewidencji Zabytków* wraz z podaniem ich aktualnego stanu prawnego (dot. wpisanych do rejestru zabytków);
- Organizacja wystaw stałych w Muzeum Ceramiki, tematycznie związanych ze specyfiką regionu, wzmacniających wizerunek miasta i jego dziedzictwa kulturowego;
- Organizacja wystaw plenerowych poświęconych historii miasta;
- Wspieranie wydawnictw i publikacji poświęconych historii miasta oraz jego zabytkom;
- Wspieranie działań sprzyjających szerszemu zaangażowaniu się sektora prywatnego w ochronę dziedzictwa kulturowego;
- Wspieranie działalności organizacji społecznych, pozarządowych i środowisk zajmujących się ochroną i opieką nad zabytkami;
- Aktywna współpraca z lokalnymi mediami w celu promocji zabytków i upowszechniania działań związanych z opieką nad zabytkami;
- Wspieranie projektów i realizacji mających na celu promowanie walorów środowiska przyrodniczego oraz środowiska kulturowego jako potencjału dla rozwoju turystyki prowadzonej w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- Udział w tworzeniu i promowanie szlaków turystycznych (są to również działania stymulujące powstawanie nowych miejsc pracy w sektorze usług związanych z turystyką);

- Wspieranie turystyki kulturowej na terenie miasta m.in. rozbudowę infrastruktury, rozwój szlaków turystycznych i budowę sieci tras rowerowych;
- Przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do wykorzystania funduszy UE w nadchodzącym okresie programowania. Przygotowanie aktualnych informacji o możliwościach starania się o środki pozabudżetowe na dofinansowanie prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych;
- Dofinansowanie szkolnych konkursów wiedzy o zabytkach;
- Udział gminy i jednostek organizacyjnych w obchodach Europejskich Dni Dziedzictwa;
- Organizacja corocznej imprezy tzw. Nocy Muzeów przez Muzeum Ceramiki.

W zakresie tworzenia miejsc pracy:

- Podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami, w tym współpraca z jednostkami gminnymi w zakresie prowadzenia bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających prowadzonych na terenie zabytkowych założeń zielonych, będących własnością gminną oraz przy założeniach zielonych w obszarach chronionych strefami ochrony konserwatorskiej na mocy ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- Generowanie nowych miejsc pracy przy inwestycjach związanych z realizacją zadań inwestycyjnych związanych z ochroną zabytków.

Zadania i inwestycje, które pośrednio mają wpływ na poprawę stanu środowiska kulturowego miasta:

- Podejmowanie działań zmierzających do poprawy infrastruktury w obszarze historycznych założeń przestrzennych. Zadania takie jak remonty infrastruktury technicznej (np. budowa sieci sanitarnej), oświetlenia ulicznego czy poprawa infrastruktury drogowej (chodniki, nowe nawierzchnie, ścieżki rowerowe) związane są bezpośrednio z rewitalizacją tych obszarów;
- Opracowanie zasad stosowania materiałów reklamowych przez obiekty handlowe i usługowe w obszarach historycznych układów przestrzennych.

6.2.2 Realizacja zadań z zakresu ochrony zabytków w Lokalnym Planie Rewitalizacji miasta Bolesławiec

Lokalny Plan Rewitalizacji (LPR) jest dokumentem niezbędnym do ubiegania się o dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)

projektów w zakresie rewitalizacji. Potwierdza, że zgłaszane projekty są działaniami zaplanowanymi, wynikającymi z kompleksowych i zintegrowanych planów rozwoju miasta. O środki finansowe na cele rewitalizacji oprócz gminy będą mogły ubiegać się również inne podmioty zewnętrzne. Każdy projekt ubiegający się o wsparcie musi wynikać z Lokalnego Planu Rewitalizacji - musi zostać wpisany do dokumentu, a jego realizacja musi być określona w czasie i uzasadniona zgodnie z wyznaczonymi kryteriami.

W związku z rozpoczęciem nowego okresu programowania i dystrybucji funduszy UE konieczne będzie opracowanie i przyjęcie Lokalnego Planu Rewitalizacji, obejmującego okres 2014-2020. Dokument ten uszczegółowi zakres i harmonogram działań rewitalizacyjnych, prowadzonych przy wykorzystaniu funduszy zewnętrznych. Wykonanie powyższego planu będzie możliwe dopiero po wypracowaniu uszczegółowień dla poszczególnych programów operacyjnych i funduszy.

Rewitalizacja obszaru staromiejskiego z uwzględnieniem zabytkowych założeń parkowych

Obszar Starego Miasta z Rynkiem i plantami jest faktycznym i kulturalnym centrum miasta, które służy zarówno mieszkańcom, jak i stanowi cel podróży turystów. Jest miejscem reprezentacyjnym i zabiegi rewitalizacyjne powinny sprzyjać zachowaniu tego charakteru, ale także umożliwić dobrą komunikację nie tylko wewnątrz obszaru, ale również na zewnątrz z innymi częściami miasta.

Aby mówić o pełnej rewitalizacji obszaru staromiejskiego, którego granice wyznaczały niegdyś mury miejskie, a obecnie planty miejskie, należy zadbać o przywrócenie świetności ulic położonych pomiędzy plantami a Rynkiem, ze szczególnym uwzględnieniem ulic: 1 Maja, Chopina, Kościelnej, Sierpnia '80, a także Armii Krajowej i innych. Prace miałyby polegać na wyremontowaniu historycznych kamienic oraz remontach i przebudowie systemu komunikacji. Proces rewaloryzacji opisywanego obszaru rozpoczęto poprzez prace remontowe w budynkach użyteczności publicznej oraz remonty poszczególnych kamienic. Zabudowa mieszkaniowa wymaga jednak dalszego nakładu środków. Dlatego też wskazane jest kontynuowanie programu „Nowa Starówka”, w ramach którego zabezpieczone zostałyby środki na remont kolejnych kamienic staromiejskich wraz z otoczeniem oraz prowadzenie dalszych prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych położonych na tym obszarze przy wykorzystaniu dotacji z budżetu gminy. Kontynuacja zadań rewitalizacyjnych powinna dotyczyć zarówno obiektów sakralnych wraz z wyposażeniem, murów obronnych jak i kamienic i obiektów municypalnych wraz z zagospodarowaniem otoczenia, co w

kontekście reprezentacyjnego obszaru Starego Miasta ma olbrzymie znaczenie zarówno historyczne, kulturalne jak i społeczne.

Przywrócenie dawnej funkcji zakładu kąpielowego w zabytkowej pływalni przy ul. Zgorzeleckiej

Kontynuowana jest rewitalizacja zakładu kąpielowego polegająca na odnowieniu miejskiej pływalni i przywróceniu jej podstawowej funkcji zakładu kąpielowego. Zaplanowano wykonanie następujących prac: przebudowę niecki basenowej i wypłylenie jej do poziomu ok. 1,10 – 1,30 m, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, termomodernizację budynku, wymianę pokrycia dachu, renowację zabytkowego ceramicznego wystroju basenu, modernizację instalacji, renowację i częściową przebudowę wnętrza wraz ze zmianą funkcji oraz przystosowanie budynku dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Prace rozpoczęto 01.10.2010 r. Planowane zakończenie przewidziano na 31.01.2015 r.

Brama Północna

Strategiczne wydaje się ponadto stworzenie dobrego połączenia z dworcem kolejowym, który w przeszłości stanowił najważniejszy węzeł komunikacyjny miasta. Uzasadnione byłoby przywrócenie charakteru części miasta położonej na północ od Starego Miasta, pomiędzy murami miejskimi a linią kolejową.

Obszar ten wyznaczają ulice: Chrobrego, Głowackiego, Kościelna, Daszyńskiego, Grunwaldzka i Tamka. Teren ten w założeniu miał stanowić „zieloną bramę” prowadząca do miasta. Był to obszar, w którym zlokalizowano znaczną ilość założeń zielonych, tworzących jednolitą koncepcję. Od dworca w kierunku Starego Miasta wytyczone były dwa ważne trakty komunikacyjne – dzisiejsze ul. Daszyńskiego i Mickiewicza, przy których usytuowano szereg reprezentacyjnych kamienic. Sugeruje się przywrócenie charakteru ulic poprzez rewitalizację zachowanych obiektów historycznych oraz usunięcie chaotycznej zabudowy przy ul. Ogrodowej i uporządkowanie tego obszaru.

O charakterze opisywanego terenu decydują niewątpliwie historyczne założenia zielone powstałe głównie w XIX w. Są to: dwa parki przed dworcem, park przy dawnym gimnazjum oraz górny odcinek promenady z powstałymi w latach dwudziestych XX w. traktem komunikacyjnym wzdłuż ul. Głowackiego i Ogrodem Różanym. Parki te stanowiły otoczenie obiektów użyteczności publicznej takich jak: muzeum, teatr, gimnazjum i dworzec, podkreślając ich reprezentacyjny charakter. Ponadto stanowiły miejsce usytuowania pomników: w parku przed dworcem zlokalizowano monument poświęcony żołnierzom poległym w wojnach francusko-pruskich w latach 1866 i 1870/1871, przy gimnazjum - pomnik Martina Opitza i F.L. Jahna.

Nadrzędnym celem rewitalizacyjnym jest zatem w tym przypadku odtworzenie ścieżek komunikacji pieszej i utworzenie dogodnych połączeń z plantami, a dalej rynkiem Starego Miasta. W obrębie założeń parkowych konieczne jest usunięcie chaotycznych nasadzeń i uzupełnienie o nowe, odtworzenie alejek i ich oświetlenie oraz usytuowanie ławek i obiektów małej architektury.

Trakt wschodni

Poza północną „zieloną bramą miasta” reprezentacyjne wejścia do miasta stanowiły drogi prowadzące w kierunku dawnych bram miejskich, w tym dzisiejsza ul. Asnyka/Sierpnia '80. Choć nadal pozostaje ona jedną z głównych arterii miasta, należałoby zadbać o zaznaczenie jej historycznego, reprezentacyjnego charakteru, mimo braku zachowanej historycznej tkanki miejskiej. Głównym celem jest uporządkowanie chaosu komunikacyjnego i urbanistycznego przez stworzenie jednolitego planu zabudowy, stworzenie jasnego i prostego układu komunikacji pieszo-kołowej, który umożliwiłby sprawny ruch w kierunku plant i Rynku. Sugeruje się również podkreślenie dawnego reprezentacyjnego charakteru ulic w miejscu, gdzie przecina się ona z plantami. Należy bowiem zauważyć, że teren w pobliżu dawnej Bramy Górnej, po jej wyburzeniu, stanowił załączek promenady. Obszar ten, nazwany „Promenadenplatz” stał się ważnym, reprezentacyjnym obszarem miejskim.

Rewitalizacja dzielnic zachodnich

Konieczna jest też rewitalizacja dzielnic zachodnich, położonych poza trasą średnicową w kwartale ulic: Mazowiecka/Kwiatowa, Łokietka/Garncarska, Warszawska, Gdańska oraz Śluzowa i faktyczne włączenie tej dzielnicy w zakres funkcjonowania w sferze społecznej i kulturalnej w obręb miasta.

Historycznie na obszarze tym istniała zwarta zabudowa kamienic, które przy ul. Gdańskiej miały charakter reprezentacyjny. Ulica ta stanowiła główny trakt pieszy i kołowy dzielnicy, prowadzący w kierunku Bobru i terenów rekreacyjnych nad brzegiem rzeki. Pozostała zabudowa kwartału miała skromniejszy charakter. W dużej mierze były to mieszkania robotników pracujących w zakładach Concordia.

Układ urbanistyczny dzielnicy o początkowo robotniczym charakterze stał się z czasem bardzo chaotyczny, co stanowi główny problem tego terenu. Z dawnej tkanki miejskiej zachowała się jedynie część obiektów (kamienice z II poł XIX i pocz. XX w.), na pozostałych parcelach powstała powojenna zabudowa. Celem jest zachowanie i odnowienie historycznych kamienic oraz uporządkowanie chaosu urbanistycznego poprzez stworzenie planu jednolitej zabudowy. Ważnym elementem rewitalizacji byłoby również oczyszczenie podwórzy kamienic wskazanego rejonu z zabudowy powstałej samowolnie, stworzenie jasnego układu

komunikacyjnego, utworzenie małej architektury, odtworzenie dawnej zieleni. Dzięki temu podwórza stałyby się miejscem przyjaznym dla mieszkańców tego terenu. Poza tym dla mieszkańców udających się na tereny rekreacyjne nad Bobrem ulica stanowiłaby zielony korytarz komunikacyjny.

Drugim ważnym elementem rewitalizacji wskazanego obszaru jest komunikacyjne połączenie go z centrum staromiejskim. Przed drugą wojną światową barierą komunikacyjną stanowił cmentarz ewangelicki położony przy ul. Obrońców Helu. Nekropolia była do lat trzydziestych XX w. najważniejszym miejscem pochówku bolesławian. Poza licznymi, skromniejszymi płytami nagrobnymi znajdowały się tu także mauzolea rodowe oraz liczne, bogato zdobione epitafia. W roku 1791 zbudowano tu także kaplicę cmentarną. Po II wojnie światowej nekropolia była stopniowo dewastowana, w latach siedemdziesiątych XX w. rozebrano ją całkowicie, a w 1976 r. cmentarz ostatecznie splantowano. Po przekształceniu tego obszaru w park miejski, może on stanowić łącznik komunikacji pieszej z centrum staromiejskim. To obszerny teren ograniczony ul. Obrońców Helu i Garncarską. Obu wymienionym ulicom, zwłaszcza ul. Garncarskiej, stanowiącej obwodnicę średnicową miasta, należy przywrócić charakter reprezentacyjny poprzez remont kamienic. Stworzenie układu ścieżek z uporządkowanym systemem zejść schodowych do ul. Obrońców Helu i utworzenie dogodnych przejść i ciągów pieszych w kierunku ulic Kubika i Komuny Paryskiej umożliwi połączenie ważnych obszarów zielonych po południowej części miast: plant i parku przy ul. Obrońców Helu, a w szerszej perspektywie także terenów zielonych nad Bobrem.

Otwarty dla mieszkańców Bolesławca park, będący terenem dawnego cmentarza należy oświetlić oraz zagospodarować w zakresie małej architektury. Historycznie uzasadnione jest również zaznaczenie dawnej funkcji parku jako cmentarza np. poprzez umieszczenie tablicy lub rodzaju historyzującej bramy wejściowej, nawiązującej do bram cmentarnych lub wejść do kaplicy, która jednocześnie wyznaczałaby kierunek ruchu pieszego.

„West-End”

Historyczna dzielnica „West-End” obejmująca kwartały ulic: Komuny Paryskiej, Kubika, Podgórną i Tyrankiewiczów posiada jasny układ komunikacyjny. Przeważają tu kamienice i wille z II połowy XIX w. Zabudowa charakteryzowała się dużą ilością zieleni, sytuowanej zarówno bezpośrednio przy drogach, jak i ciekawymi założeniami ogrodowymi.

Poza remontem zabytkowych kamienic należy zadbać o odtworzenie układu zieleni ogrodowej oraz zieleni ulic. Dzięki temu odtworzony zostanie reprezentacyjny charakter dzielnicy, otoczonej z trzech stron parkami: promenadą, parkiem (dawnym cmentarzem przy ul. Obrońców Helu) oraz parkiem przy ul. Tyrankiewiczów (tzw. Labirynt). Ten ostatni służył

dawniej członkom Bractwa Strzeleckiego, którego siedziba znajdowała się po drugiej stronie ulicy (obecnie budynek nie istnieje). W parku odbywały się regularnie zawody Bractwa. Pozostałościami po obiektach strzeleckich są: dzisiejszy kościół Zielonoświątkowców oraz łoża Wilhelma.

Założenia parkowe

Parki stanowiły w założeniu urbanistów i architektów przedwojennego Bolesławca niezwykle istotny element krajobrazu. Miały dwojaką funkcję – reprezentacyjną i rekreacyjną. Założenia parkowe lokowano zarówno w obrębie miasta, jak i poza centrum. Największe tego typu założenia znajdowały się przy dzisiejszej ul. Piastów oraz ul. Jeleniogórskiej.

W planie rewitalizacji Bolesławca należy uwzględnić stworzenie połączeń pieszych pomiędzy centrum miasta a ww. wymienionymi parkami. Należy zauważyć także historyczne uzasadnienie takiego projektu, gdyż niegdyś ulica Jeleniogórska była malowniczą zieloną aleją z wydzieloną strefą pieszą. Należy uwzględnić dawną rolę alei i dążyć do odtworzenia jej charakteru. Ul. Jeleniogórska powinna stanowić łącznik między założeniami zielonymi położonymi na obrzeżu – rewitalizowanym terenem zbiornika wodnego i wymagającym rewitalizacji obszarem dawnego Lasu Miejskiego „Zeche” a parkami położonymi bliżej centrum miasta.

Analogiczny przypadek stanowi park przy ul. Piastów, który należy skomunikować w sposób bardziej korzystny z ul. Asnyka, mającą stanowić w założeniu pieszo-jezdną arterią uzupełnioną nowymi nasadzeniami. Rewitalizacja powinna dotyczyć zwłaszcza odcinka wzdłuż ulicy Buczka, która ma obecnie charakter „wąskiego gardła” z chaotycznym układem powojennej zabudowy. Na terenie parku przy ul. Piastów należy przeprowadzić rewitalizację wieży, odtworzyć układ komunikacyjny i założenia zieleni oraz przekształcić obszar w miejsce aktywnego wypoczynku.

7. FINANSOWANIE ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW

7.1. Dotacje z budżetu gminy na realizację prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków

Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach nieruchomych przyznawane są na podstawie *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r.* (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami) oraz na podstawie *Uchwały Nr XLVII/396/10 Rady Miasta Bolesławiec z dnia 27 stycznia 2010 r. w sprawie zasad udzielania i rozliczania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.*

Przedmiotem dotacji może być zabytek wpisany do rejestru zabytków znajdujący się na obszarze miasta Bolesławiec, jeżeli:

- obiekt znajduje się w złym stanie technicznym,
- obiekt posiada istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub naukowe dla miasta Bolesławiec.

Celem dotacji jest wspieranie i uzupełnianie działań właścicieli lub posiadaczy zabytków dla zapewnienia ochrony i konserwacji wartościowych elementów substancji zabytkowej, ze szczególnym uwzględnieniem elewacji.

7.2. Dofinansowanie zadań z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego z budżetu państwa

Kwestie dofinansowania prac przy obiektach zabytkowych reguluje *Rozporządzenie Ministra Kultury w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z dnia 6 czerwca 2005 r.* (Dz. U. z 2005 r. Nr 112, poz. 940).

Wsparcie finansowe z budżetu państwa może pochodzić ze środków:

- Ministerstwa Kultury w ramach Programów Operacyjnych;
- Wojewody Dolnośląskiego, ze środków będących w dyspozycji Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- Budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego i jednostek samorządu terytorialnego;
- Funduszu Kościelnego (dla prac przy obiektach sakralnych, nie obejmujących konserwacji ruchomego wyposażenia kościołów);

— Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dla założeń zieleni zabytkowej).

ŚRODKI MINISTERSTWA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO:

A. Program Dziedzictwo Kulturowe (budżet ogłaszany corocznie, beneficjenci wylaniani w drodze konkursu)

Priorytet 1 – Ochrona zabytków

Instytucja zarządzająca priorytetem - Departament Ochrony Zabytków

Cele:

Zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne.

Rodzaje kwalifikujących się zadań:

- a) prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków planowane do przeprowadzenia w roku udzielenia dotacji;
- b) prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków przeprowadzone w okresie 3 lat poprzedzających rok złożenia wniosku (po wykonaniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków) - refundacja.

Uprawnieni wnioskodawcy:

Podmioty prawa polskiego - osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego lub inne jednostki organizacyjne - posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu. O refundację wydatków poniesionych w okresie 3 lat poprzedzających rok złożenia wniosku mogą się ubiegać wyłącznie wnioskodawcy, których działalność nie jest finansowana ze środków publicznych.

O dofinansowanie w ramach priorytetu nie mogą ubiegać się państwowe instytucje kultury, publiczne szkoły oraz uczelnie wyższe, uczelnie artystyczne oraz inne podmioty, o których mowa w art. 72 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* z dnia 23 lipca 2003 r.

Priorytet 2 – Wspieranie działań muzealnych

Instytucja zarządzająca priorytetem - Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zabytków

Cele:

Wspieranie działalności w zakresie opieki konserwatorskiej nad muzealiami, archiwaliami i księgozbiorami, a także - prezentacji zbiorów w postaci atrakcyjnych poznawczo projektów wystawienniczych.

Rodzaje kwalifikujących się zadań:

- a) organizacja czasowych wystaw muzealnych;
- b) modernizacja stałych wystaw muzealnych;
- c) publikacja katalogów do wystaw muzealnych;
- d) konserwacja muzealiów, archiwaliów, starych druków, rękopisów, kartografii, muzykaliów, ikonografii, grafiki artystycznej, dokumentów życia społecznego;
- e) zakup wyposażenia pracowni konserwatorskich.

Uprawnieni wnioskodawcy (wyłącznie następujące podmioty prawa polskiego):

- samorządowe instytucje kultury - z wyjątkiem instytucji współprowadzonych przez ministra i jednostki samorządu terytorialnego,
- organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne,
- państwowe i samorządowe instytucje kultury.

Priorytet 4 - Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicąInstytucja zarządzająca priorytetem – Departament Dziedzictwa KulturowegoCel:

Poprawa stanu zachowania i wzmocnienie ochrony dziedzictwa kulturowego znajdującego się poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz upowszechnianie wiedzy na jego temat.

Rodzaje kwalifikujących się zadań (zadania realizowane poza granicami i na terenie Rzeczypospolitej Polskiej):

- 1) rewaloryzacja oraz prace remontowe i konserwatorskie w zabytkach polskich lub z Polską związanych, znajdujących się poza granicami kraju;
- 2) rewaloryzacja, konserwacja, ochrona i zachowanie zabytkowych cmentarzy i miejsc pamięci narodowej poza granicami kraju;
- 3) dokumentowanie utraconego i rozproszonego polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą, w tym badań naukowych, kwerend bibliotecznych, archiwalnych i inwentaryzacji;
- 4) publikacja oraz promocja badań naukowych nad dziedzictwem narodowym poza granicami kraju;

- 5) upamiętnianie wybitnych osób lub zdarzeń historycznych związanym dziedzictwem narodowym poza granicami kraju;
- 6) pomoc instytucjom stowarzyszonym w Stałej Konferencji Muzeów, Bibliotek i Archiwów Polskich poza Krajem oraz innym instytucjom emigracyjnym i organizacjom polonijnym, prowadzącym działalność w zakresie ochrony dziedzictwa.

Uprawnieni wnioskodawcy (wyłącznie podmioty prawa polskiego):

- państwowe i samorządowe instytucje kultury;
- archiwa państwowe;
- organizacje pozarządowe;
- kościoły i związki wyznaniowe.

Priorytet 5 – Ochrona zabytków archeologicznych

Instytucja zarządzająca priorytetem – Narodowy Instytut Dziedzictwa

Cele:

Ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez wspieranie kluczowych dla tego obszaru zadań, obejmujących nieinwazyjne badania archeologiczne, ewidencję i inwentaryzację zabytków archeologicznych oraz opracowanie i publikację wyników przeprowadzonych badań archeologicznych:

- ewidencja i dokumentowanie zabytków archeologicznych,
- badanie zabytków archeologicznych z wykorzystaniem nowoczesnych, nieinwazyjnych metod badawczych,
- upowszechnianie wyników przeprowadzonych nieinwestorskich badań archeologicznych.

Rodzaje kwalifikujących się zadań:

- a) ewidencja i inwentaryzacja zabytków archeologicznych metodą badań powierzchniowych, w tym kontynuacja badań w ramach programu Archeologiczne Zdjęcie Polski oraz weryfikacja badań dotychczasowych;
- b) nieinwazyjne badania archeologiczne z wykorzystaniem nowoczesnych metod i sprzętu;
- c) opracowanie (monograficzne bądź syntetyczne) i publikacja wyników przeprowadzonych nieinwestorskich badań archeologicznych, w tym analizy i konserwacja pozyskanego materiału;
- d) analizy i konserwacja ruchomych zabytków archeologicznych przekazanych decyzją WKZ do depozytu instytucji kultury – zadanie może być realizowane wyłącznie przez instytucje kultury.

Uprawnieni wnioskodawcy (wyłącznie podmioty prawa polskiego):

- samorządowe instytucje kultury;
- państwowe instytucje kultury;
- organizacje pozarządowe;
- publiczne uczelnie akademickie;
- niepubliczne uczelnie akademickie;
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą.

B. Program „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego”

Instytucja zarządzająca programem – Departament Funduszy Europejskich

Cel:

Zwiększenie efektywności wykorzystania środków europejskich na rzecz rozwoju kultury. Program polega na dofinansowaniu przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wkładu krajowego do wybranych projektów kulturalnych, realizowanych ze środków europejskich.

Rodzaje kwalifikujących się zadań:

O promesę ministra na dofinansowanie wkładu własnego można składać wnioski dla zadań niekomercyjnych:

- które ubiegają się o dofinansowania w ramach następujących programów europejskich:
 - a) 16 Regionalnych Programów Operacyjnych,
 - b) Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki,
 - c) Programu Rozwój Obszarów Wiejskich,
 - d) Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
 - e) Programu Kultura,
- które w całości są zgodne z wymogami programów europejskich;
- w przypadku których nie zawarto jeszcze wiążącej umowy na dofinansowanie w ramach jednego z programów europejskich;
 - których zakres dotyczy:
 - a) ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego,
 - b) budowy, rozbudowy i przebudowy infrastruktury kulturalnej oraz infrastruktury szkół i uczelni artystycznych,
 - c) realizacji międzynarodowych przedsięwzięć kulturalnych,
 - d) rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w dziedzinie kultury,

e) rozwoju zasobów ludzkich oraz podnoszenie poziomu wykształcenia społeczeństwa.

Projekty przewidziane do realizacji w ramach Programu „Promesa MKiDN” muszą zachować niekomercyjny charakter.

Uprawnieni wnioskodawcy (następujące podmioty prawa polskiego):

- samorządowe instytucje kultury;
- państwowe instytucje kultury;
- państwowe instytucje filmowe;
- jednostki samorządu terytorialnego;
- organizacje pozarządowe;
- kościoły i związki wyznaniowe i ich osoby prawne;
- publiczne szkoły artystyczne;
- uczelnie artystyczne;
- archiwa państwowe.

7.3. Dofinansowanie z budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego

Z budżetu samorządu województwa dolnośląskiego wspierane są zadania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami, na mocy uchwały XXVIII/788/12 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 8 listopada 2012 r., określającej zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Mając na względzie racjonalne wykorzystanie środków budżetu województwa na realizację zadań publicznych, wprowadzono procedurę organizowania otwartych konkursów ofert poprzedzających przyznanie dotacji oraz zasady rozliczania.

Celem konkursu jest wyłonienie i wsparcie projektów na realizację zadań publicznych województwa dolnośląskiego wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie prowadzonych prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, znajdującym się na obszarze województwa dolnośląskiego, posiadającym istotne znaczenie kulturowe.

7.4. Dofinansowanie zadań z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego z funduszy Unii Europejskiej

Działania obejmujące zarówno podnoszenie poziomu wiedzy w zakresie kultury i historii, jak również zachowanie oraz ochronę dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim są

współfinansowane również ze środków Unii Europejskiej. Obecnie kończy się okres programowania 2007-2013 i trwają prace nad uzgadnianiem form i wdrażaniem zasad funkcjonowania nowych programów unijnych w perspektywie 2014 – 2020. Pełne wdrożenie programów, z wypracowanymi uszczegółowieniami, pozwoli rozpocząć procedury konkursowe i nabory wniosków dla poszczególnych programów (w zależności od programu planowane jest to na okres jesień 2014 – wiosna 2015).

Obszary wsparcia dla ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego przewidziane są w kilku programach operacyjnych, stanowiących kontynuację programów z okresu 2007-2013. Ze względu na charakter opracowania, przedstawiono poniżej te znaczące dla Bolesławca ze względu na jego lokalizację w regionie i obszarze transgranicznym.

A. Program Operacyjny „Infrastruktura i środowisko”

Instytucja zarządzająca programem: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Priorytet VI. Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego

Cel:

Zachowanie i ochrona środowiska kulturowego oraz promowanie efektywnego gospodarowania jego zasobami.

Cele szczegółowe:

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparciem objęte będą kompleksowe zadania związane z ochroną i udostępnieniem, w tym turystycznym, zabytków o znaczeniu ogólnopolskim i światowym, w tym znajdujących się na liście Światowego Dziedzictwa UNESCO i liście obiektów uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii. Przewiduje się również realizację projektów dotyczących rozwoju zasobów kultury jako miejsc prezentacji dziedzictwa kulturowego, w tym poprzez poprawę standardów funkcjonowania instytucji kultury pełniących rolę kulturotwórczą i rolę ośrodków życia kulturalnego w wielu miastach Polski. Wspierane będą również nowoczesne rozwiązania w zakresie dostępu do kultury.

W ramach inwestycji odnoszących się do ochrony dziedzictwa kulturowego wspierane będą projekty z zakresu ochrony, zachowania i udostępnienia, w tym turystycznego, zabytkowych obiektów o znaczeniu ponadregionalnym, dotyczące renowacji zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem, konserwacji zabytków ruchomych i ich digitalizacji (w przypadkach kiedy została ujęta jako element projektu). W ramach przedsięwzięć odnoszących się do rozwoju zasobów kultury realizowane będą działania dotyczące zwiększenia dostępu do

zasobów kultury, poprawy jakości funkcjonowania instytucji kultury, w tym poprzez podnoszenie standardów infrastruktury oraz zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej. W ramach tego obszaru wsparcie uzyskają również szkoły i uczelnie artystyczne, które oferując m.in. przestrzeń dla działalności twórczej, wystawienniczej i in. spełniają rolę aktywnych instytucji kultury. Wspierane będą także projekty uzupełniające inwestycje infrastrukturalne o elementy związane z wykorzystaniem nowych technologii w obszarze kultury.

Beneficjenci:

Beneficjentami pomocy mogą być instytucje kultury, archiwa państwowe, jednostki samorządu terytorialnego, szkoły i uczelnie artystyczne prowadzone i nadzorowane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, podmioty zarządzające obiektami indywidualnie wpisanymi na Listę Dziedzictwa UNESCO. Wsparcie będą mogły uzyskać również partnerstwa projektowe zawiązane przez uprawnionych beneficjentów.

Z uwagi na to, że interwencja będzie dotyczyła infrastruktury o znaczeniu ponadregionalnym oraz światowym (lista UNESCO), grupami docelowymi wsparcia będą użytkownicy wspieranej infrastruktury, tj. mieszkańcy całej Polski oraz turyści (również zagraniczni). Infrastruktura ta zlokalizowana jest głównie na terenie miast wojewódzkich (i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie) oraz w mniejszym stopniu w miastach regionalnych i subregionalnych.

B. Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020 dla Województwa Dolnośląskiego

Instytucja zarządzająca programem: Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

Priorytet 4.3: Dziedzictwo kulturowe

Cel:

Zwiększenie ochrony i efektywności wykorzystania zasobów kulturowych regionu.

Cele szczegółowe:

Zwiększenia atrakcyjności województwa zarówno dla jego mieszkańców jak i turystów, przy jednoczesnej ochronie istniejących zasobów dziedzictwa kulturowego. Wsparcie przedsięwzięć rozwojowych zidentyfikowanych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 przyczyni się do zrównoważonego zarządzania zasobami dziedzictwa kulturowego.

Beneficjenci:

- jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
- administracja rządowa;
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, organizacje pozarządowe, w tym regionalne i lokalne organizacje turystyczne;
- Lokalne Grupy Działania;
- przedsiębiorcy;
- instytucje kultury: samorządowe, państwowe oraz współprowadzone z Ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego;
- szkoły wyższe, ich związki i porozumienia.

C. Programy Operacyjne Współpracy Transgranicznej na lata 2014-2020:

Projekty realizowane w partnerskiej współpracy transgranicznej. Beneficjentami programów mogą być jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia. Programy skierowane są także do jednostek administracji ustanowionych przez państwo lub samorząd w celu zapewnienia usług publicznych – m.in. placówek medycznych, edukacyjnych, kulturalnych, policji i straży pożarnej, parków ochrony przyrody, organizacji pozarządowych i działających non-profit, szkół wyższych, ośrodków akademickich i uczelni oraz instytucji promujących zrównoważony rozwój, innowacyjność i przedsiębiorczość.

Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Czechy – Polska 2014-2020

Budżet: 226 mln euro;

Obszar wsparcia w Polsce: części województw dolnośląskiego i śląskiego oraz województwo opolskie.

Program będzie dysponował największym budżetem spośród programów transgranicznych, w których uczestniczy Polska. Ponad połowa budżetu programu będzie przeznaczona na ochronę, wykorzystanie oraz poprawę dostępności transportowej atrakcji kulturowych i przyrodniczych pogranicza polsko-czeskiego. Działania te będą uzupełnione przez wspólną promocję walorów regionu. Wszystkie inicjatywy będą służyć zwiększeniu znaczenia turystyki na całym pograniczu i stworzeniu nowych miejsc pracy. Do zmniejszenia bezrobocia doprowadzić mają również działania z zakresu edukacji oraz podnoszenia kwalifikacji i uznawalności dyplomów. Promowana będzie także nauka języka sąsiada. Innym ważnym obszarem, wspieranym przez program, jest bezpieczeństwo. Celem będzie

wzmocnienie kompatybilności i połączenie systemów reagowania kryzysowego w Polsce i Czechach, m.in. poprzez transgraniczne szkolenia służb ratowniczych i porządkowych oraz zakup sprzętu niezbędnego do wspólnych interwencji.

Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2014-2020

Budżet: 70 mln euro;

Obszar wsparcia w Polsce: część województwa dolnośląskiego (podregion jeleniogórski).

Nadrzędnym celem programów będzie poprawa atrakcyjności i konkurencyjności pogranicza oraz integracja społeczności lokalnych. Pierwszym filarem współpracy będą projekty z zakresu dziedzictwa naturalnego i kulturowego dotyczące np. budowania marki regionu poprzez tworzenie wspólnych szlaków turystycznych i promocję miejsc cennych przyrodniczo. Drugi filar stanowić będą projekty mające na celu poprawę transgranicznej mobilności i dostępności pogranicza (m.in. poprawa komunikacji publicznej). Kolejnymi tematami projektów będą m.in.: współpraca służb publicznych, inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną oraz miękkie projekty edukacyjne.

7.5. Ulgi podatkowe

Formą pomocy finansowej dla właścicieli obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków jest system ulg podatkowych:

— Na podstawie art. 4, ust. 1, pkt 9, lit. d *Ustawy o podatku od spadków i darowizn* (Dz. U. Nr 16 z 1997 r., poz. 89) zwolnione od podatku jest nabycie spadku zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, jeżeli nabywca jest zaliczany do I lub II grupy spadkowej oraz gdy zabezpiecza je i konserwuje zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zwolnienie od podatku przysługuje też w przypadku nabycia spadku zabytków ruchomych i kolekcji wpisanych do rejestru zabytków.

— Na podstawie art. 7, ust. 1, pkt 6 *Ustawy o podatkach i opłatach lokalnych* (Dz.U. Nr 9 z 2002 r., poz. 84) zwalnia się od podatku od nieruchomości budynki i grunty wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, pod warunkiem ich utrzymania i konserwacji zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej.

8. MONITORING GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA BOLESŁAWIEC 2014-2018

Zgodnie z zapisami ustawowymi Prezydent Miasta ma obowiązek sporządzania co dwa lata sprawozdań z realizacji *Gminnego programu opieki nad zabytkami*. Sprawozdanie to ma być przedstawiane Radzie Miasta.

Dla potrzeb dokonania oceny stopnia realizacji gminnych programów opieki nad zabytkami niezbędne jest prowadzenie monitoringu działań podejmowanych dla realizacji poszczególnych celów określonych w niniejszym *Programie*:

- Sprawozdanie z wykonania zadań przyjętych do realizacji w okresie czteroletnim obowiązywania *Gminnego programu opieki nad zabytkami miasta Bolesławiec 2014-2018* - m.in. zadań wprowadzonych do WPF;
- Ocena efektywności działań na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz związanych z opieką nad zabytkami w uwzględnionych w niniejszym *Programie* działaniach ciągłych, wykraczających poza czteroletni okres obowiązywania niniejszego *Programu*.

Realizacja zadań inwestycyjnych uzależniona będzie w szczególności od przyjmowanych przez Radę Miasta uchwał budżetowych oraz uzyskanych środków zewnętrznych.

TABELA 1.**Rejestr zabytków województwa dolnośląskiego. Wykaz zabytków nieruchomych. Miasto Bolesławiec.**

L.p.	Obiekt	Adres	Nr	Rodzaj obiektu	Rejestr zabytków	Data decyzji
1	d. dom klasztorny św. Józefa (Przytułek św. Józefa), ob. dom dziecka Sióstr Elżbietanek	ul. B. Kubika	4	publiczny	1197/J	1995.04.25
2	planty miejskie			park	1205/J	1995.04.24
3	park przy d. gimnazjum	ul. Sądowa		park	1206/J	1995.04.24
4	dom mieszkalny z bramą przejazdową, tzw. Bramą Kutuzowa (Brama Piastowska)	Rynek	7a	dom mieszkalny	1294	1965.05.11
5	pastorówka, ob. plebania	Pl. Zamkowy	2-3	plebania	1295	1965.05.11
6	cmentarz d. katolicki przy kościele parafialnym pw. MB Różańcowej	ul. Ceramiczna		cmentarz	163/A/03	2003.06.17
7	dom mieszkalny	Rynek	6	dom mieszkalny	1994	1972.05.23
8	d. gospoda „Pod Złotym Aniołem”	Rynek	29	dom mieszkalny	1995	1972.05.23
9	dom mieszkalny	Rynek	30	dom mieszkalny	1995	1972.05.23
10	dom mieszkalny	Rynek	38	dom mieszkalny	1996	1972.05.23
11	kościół d. ewangelicki z wolnostojącą wieżą pw. MB Nieustającej Pomocy	Pl. Zamkowy		kościół	234/A/1-2/03	2003.12.17
12	willa podmiejska	ul. Zgorzelecka	19	dom mieszkalny	82/A/02	2002.04.10

13	willa, ob. MDK	ul. Grunwaldzka	5	dom mieszkalny	A/1038	2007.12.20
14	teatr	ul. Teatralna	1	publiczny	A/1042	2008.01.31
15	budynek miejskiej sali koncertowej z restauracją „Odeon” ob. budynek usługowo-handlowy	ul. B. Kubika	1	publiczny	A/1079	2008.09.11
16	d. zakład kąpielowy, ob. Miejskie Zakłady Kąpielowe	ul. Zgorzelecka	52	publiczny	A/1303	2009.08.31
17	miasto			obszar	A/1819/354	1956.11.25
18	kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP i św. Mikołaja	ul. Kościelna	1a	kościół	A/1982/86	1949.03.29
19	zespół przemysłowy d. zakłady Włókiennicze „Concordia”, (przędzalnia i tkalnia bawełny), ob. Zakłady Włókiennicze „Saltex” z otoczeniem	ul. Orla	3	zespół	A/5266/1-7	2011.06.24
20	budynek szwalni	ul. Orla	3	przemysłowe	A/5266/1-8	2011.06.25
21	budynek magazynowo-administracyjny i warsztat	ul. Orla	3	przemysłowe	A/5266/1-8	2011.06.25
22	budynek magazynowy I	ul. Orla	3	przemysłowe	A/5266/1-8	2011.06.25
23	budynek dziewiarni	ul. Orla	3	przemysłowe	A/5266/1-8	2011.06.25
24	budynek biurowy	ul. Orla	3	administracyjny	A/5266/1-8	2011.06.25
25	budynek magazynowy II z łącznikiem komunikacyjnym	ul. Orla	3	przemysłowe	A/5266/1-8	2011.06.25
26	brama wjazdowa z fragmentem ogrodzenia	ul. Orla	3	brama	A/5266/1-8	2011.06.25

27	d. gospoda „Pod Trzema Wieńcami”	Rynek	35	dom mieszkalny	A/5450/1293	1965.05.11
28	dom mieszkalny	Rynek	32	dom mieszkalny	A/5451/1292	1965.05.11
29	dom mieszkalny	ul. Kościelna	9	dom mieszkalny	A/5453/1290	1965.05.11
30	dom mieszkalny ob. plebania	ul. Kościelna	3	dom mieszkalny	A/5454/1289	1965.05.11
31	d. Muzeum Kutuzowa, ob. Muzeum Ceramiki	ul. M. Kutuzowa	14	publiczny	A/5461/1256	1965.03.26
32	kościół parafialny pw. MB Różańcowej	ul. Ceramiczna		kościół	A/5479/798	1960.11.23
33	kaplica d. grobowa	przy murach miejskich		kaplica	A/5484/599	1959.08.25
34	zespół miejskich murów obronnych			zespół	A/5485/598	1959.08.25
35	mury obronne			mur	A/5485/598	1959.08.25
36	baszta w zespole miejskich murów obronnych	ul. F. Chopina		baszta	A/5485/598	1959.08.25
37	baszta w zespole miejskich murów obronnych	ul. Grunwaldzka		baszta	A/5485/598	1959.08.25
38	baszta w zespole miejskich murów obronnych	ul. Kościelna		baszta	A/5485/598	1959.08.25
39	baszta w zespole miejskich murów obronnych	ul. B. Kubika		baszta	A/5485/598	1959.08.25
40	baszta w zespole miejskich murów obronnych, ob. Bolesławieckie Towarzystwo Fotograficzne	ul. B. Kubika		baszta	A/5485/598	1959.08.25
41	baszta w zespole miejskich murów obronnych,	ul. Magistracka		baszta	A/5485/598	1959.08.25
42	baszta w zespole miejskich murów obronnych ob. Muzeum Ceramiki	ul. A. Mickiewicza	13	baszta	A/5485/598	1959.08.25
43	baszta w zespole miejskich murów obronnych	przy pomniku M. Kutuzowa		baszta	A/5485/598	1959.08.25
44	baszta w zespole miejskich murów obronnych	ul. Zgorzelecka	52	baszta	A/5485/598	1959.08.25

45	ratusz	Rynek	41	ratusz	A/5515/68	1949.03.29
46	Królewskie Gimnazjum, ob. Sąd Rejonowy	ul. Sądowa	1	publiczny	A/5554/1306/J	1997.07.07
47	dom mieszkalny	ul. Jeleniogórska	5	dom mieszkalny	A/5665/784/J	1982.06.08
48	klasztor dominikanów, ob. Urząd Gminy	ul. Teatralna	1a	klasztor	A/5679/654/J	1980.08.27
49	pawilon parkowy, ob. dom modlitwy kościoła Zielonoświątkowców	ul. Tyrankiewiczów	1	pawilon parkowy	A/5805/961/J	1989.11.24
50	d. szkoła parafialna, ob. dom mieszkalno-usługowy „Caritas”	ul. Kościelna	1-2	plebania	A/5853	2012.12.18
51	dom mieszkalny	Rynek	28	dom mieszkalny	A/799	2006.06.06

TABELA 2

Rejestr zabytków województwa dolnośląskiego:

Zestawienie zabytków ruchomych - Miasto Bolesławiec.

L.p.	Obiekt zabytkowy	Adres	Ilość obiektów w zespole	Numer i data decyzji o wpisie do rejestru zabytków
1	Wyposażenia kościoła Wniebowzięcia NMP i św. Mikołaja - zespół	ul. Kościelna 1a	129	55/B/01/1-129 z dn. 12.03.01
2	Sakramentarium w kościele Wniebowzięcia NMP i św. Mikołaja	ul. Kościelna 1a	1	B/1694 z dn. 22.03.2007
3	Wyposażenie kościoła Matki Bożej	ul. Ptasia	43	224/B/02/1-43 z dn. 18.12.02

	Różańcowej - zespół			
4	Wyposażenie kościoła Matki Bożej Nieustającej Pomocy	Pl. Zamkowy 1	8	226/B/02/1-8 z dn. 20.12.2002.
5	Pomnik Kutuzowa	Planty miejskie przy ul. Kubika	1	B/1379/614/ JG z dn. 11.02.97

TABELA 3

Rejestr zabytków województwa dolnośląskiego:

Wykaz zabytków archeologicznych - Miasto Bolesławiec.

Nr stanowiska	Nr na obszarze	Nr obszaru	Funkcje obiektu	Kultura	Chronologia	Materiał masowy	Materiał wyodrębniony
1	1	76-14	osada		późne średniowiecze, XIV-XVI w.		
1	1	76-14	osada	łużycka	epoka brązu		
1	1	76-14	osada		okres wpływów rzymskich		
1	1	76-14	osada		wczesne średniowiecze, VI-XIII w.		
1	1	76-14	grodzisko		średniowiecze,		

					XII-XIV w.		
2	2	76-14	osadnictwo miejskie		średniowiecze		
3	2	76-15	śląd osadnictwa		okres wpływów rzymskich		moneta
4	4	76-14	cmentarzysko ciałopalne		epoka brązu okres III, okres halsztacki		
4	4	76-14	osada		wczesne średniowiecze		
5	5	76-14	cmentarzysko ciałopalne	łużycka	epoka brązu okres IV-V		
6	6	76-14	śląd osadnictwa		neolit		toporek kamienny
7	3	76-15	cmentarzysko ciałopalne	łużycka	epoka brązu okres V- okres halsztacki C	urny	
8	8	76-14	skarby		wczesne średniowiecze, XI w.		monety srebrne
9	9	76-14	osada (?)		średniowiecze		4 garnki, fragmenty tygli
10	10	76-14	grodzisko		wczesne średniowiecze, X w.		
10	10	76-14	osada		późne średniowiecze	6 fr. ceramiki	
11	11	76-14	śląd osadnictwa		późne średniowiecze,		

					od XIV w.		
12	12	76-14	śląd osadnictwa		okres lateński wczesny		2 zapinki z żelaza i brązu
13	20	76-14	śląd osadnictwa		okres wpływów rzymskich		denar Gordian III (238-244)
14	27	76-14	osada		późne średniowiecze	4 fr. ceramiki	
15	30	76-14	osada		późne średniowiecze	4 fr. ceramiki	
16	31	76-14	osada		późne średniowiecze		
17	32	76-14	śląd osadnictwa		pradzieje	1 fr. ceramiki	
17	32	76-14	osada		późne średniowiecze	10 fr. ceramiki	
18	26	76-14	śląd osadnictwa		pradzieje	1 fr. ceramiki	
18	26	76-14	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	18 fr. ceramiki	
19	4	76-15	śląd osadnictwa		epoka kamienia		
20	5	76-15	śląd osadnictwa		neolit		toporek kamienny
21	6	76-15	śląd osadnictwa		neolit		toporek kamienny
22	7	76-15	śląd osadnictwa		neolit		toporek kamienny
23	8	76-15	śląd osadnictwa		wczesna epoka brązu		2 siekierki z brązu
24	9	76-15	śląd osadnictwa		epoka brązu okres II/III		siekierka z piętą
25	10	76-15	cmentarzysko		epoka brązu	ceramika	grób
26	11	76-15	cmentarzysko (?)		okres halsztacki		naczynie

27	12	76-15	cmentarzysko		epoka brązu – okres halsztacki	ceramika	groby
28	13	76-15	śląd osadnictwa		epoka brązu – okres halsztacki	naczynia	
29	14	76-15	cmentarzysko	łużycka	nieokreślona	ceramika	
30	15	76-15	skarby (?)		okres wpływów rzymskich		denary rzymskie
31	16	76-15	osada		okres wpływów rzymskich		prześlik
32	17	76-15	śląd osadnictwa		okres wpływów rzymskich		grot włóczni
33	18	76-15	śląd osadnictwa		pradzieje		
34	19	76-15	śląd osadnictwa		wczesne średniowiecze		3 naczynia
35	20	76-15	osada		wczesne średniowiecze	ceramika	
36	21	76-15	osada		wczesne średniowiecze, VII w. (?)	ceramika	fragment kociołka brązowego
36	21	76-15	osada		wczesne średniowiecze, VIII-IX w.	ceramika	ostroga, okucie pasa
37	22	76-15	śląd osadnictwa		średniowiecze	ceramika	
38	23	76-15	osada (?)		średniowiecze	ceramika	konstrukcje drewniane, fragment

							mur
39	24	76-15	kopalnia złota-szyby		wczesne średniowiecze, XII-XIII w.	szyby, hałdy	
40	25	76-15	krzyż pokutny		średniowiecze		
41	26	76-15	kopalnia złota		średniowiecze	szyby, hałdy, groble	
42	27	76-15	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	9 fr. ceramiki	
43	28	76-15	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	12 fr. ceramiki	
44	29	76-15	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	9 fr. ceramiki	
45	30	76-15	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	8 fr. ceramiki	
46	31	76-15	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	12 fr. ceramiki	
46	31	76-15	śląd osadnictwa		wczesne średniowiecze, X-XII w.	1 fr. ceramiki	
47	32	76-15	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	8 fr. ceramiki	
48	33	76-15	osada		późne średniowiecze,	10 fr. ceramiki	

					XIV-XV w.		
49	34	76-15	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	9 fr. ceramiki	
50	35	76-15	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	9 fr. ceramiki	
51	36	76-15	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	8 fr. ceramiki	
52	37	76-15	śląd osadnictwa		pradzieje	1 fr. ceramiki	
52	37	76-15	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	8 fr. ceramiki	
53	38	76-15	osada	łużycka	epoka brązu okres V- okres halsztacki	6 fr. ceramiki	
54	39	76-15	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	10 fr. ceramiki	
55	40	76-15	osada	łużycka	epoka brązu okres V- okres halsztacki	19 fr. ceramiki	
56	41	76-15	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	9 fr. ceramiki	
57	42	76-15	osada		późne średniowiecze, XIV-XV w.	8 fr. ceramiki	
58	19	76-14	śląd osadnictwa		neolit (?)		toporek kamienny

59	1	77-14	kopalnia złota		wczesne średniowiecze, XII-XIII w.	szyby górnicze, urządzenia płuczkarskie, hałdy	
----	---	-------	----------------	--	---------------------------------------	--	--

TABELA 4

Gminna Ewidencja Zabytków Miasta Bolesławiec

L.p.	Ulica	Nr budynku	Nr rejestru zabytków	Datowanie
1	Aleja Tysiąclecia	9		2 poł. XIX w.
2	Aleja Tysiąclecia	10		2 poł. XIX w.
3	Aleja Tysiąclecia	15		l. 30. XX w.
4	Aleja Tysiąclecia	17		l. 30. XX w.
5	Aleja Tysiąclecia	18		l. 30. XX w.
6	Aleja Tysiąclecia	19		l. 30. XX w.
7	Aleja Tysiąclecia	20		l. 30. XX w.
8	Aleja Tysiąclecia	21		l. 20. XX w.
9	Aleja Tysiąclecia	22		l. 30. XX w.
10	Aleja Tysiąclecia	24		l. 30. XX w.
11	Aleja Tysiąclecia	29		l. 20. XX w.
12	Aleja Tysiąclecia	31		2. dek. XX w.
13	Aleja Tysiąclecia	48		l. 30. XX w.
14	Aleja Tysiąclecia	30 - brama		1857-63 r., 1909-13 r.

15	Aleja Tysiąclecia	30 - bud. dyrekcji i administracji		1857-63 r., 1909-13 r.
16	Aleja Tysiąclecia	30 - bud. mieszkalny		1909-1913 r.
17	Aleja Tysiąclecia	30 - dawny pawilon 15		1909-1913 r.
18	Aleja Tysiąclecia	30 - kaplica		1909-1913 r.
19	Aleja Tysiąclecia	30 - pawilon nr 1 i dom mieszkalny		1857-63, 1909-13
20	Aleja Tysiąclecia	30 - pawilon nr 2		1909-1913 r.
21	Aleja Tysiąclecia	30 - pawilon nr 3		1857-63, 1909-13
22	Aleja Tysiąclecia	30 - pawilon nr 4		1909-1913 r.
23	Aleja Tysiąclecia	30 - pawilon nr 5		1909-1913 r.
24	Aleja Tysiąclecia	30 - pawilon nr 6		1909-1913 r.
25	Aleja Tysiąclecia	30 - pawilon nr 7		1909-1913 r.
26	Aleja Tysiąclecia	30 - pawilon nr 8		1909-1913 r.
27	Aleja Tysiąclecia	30 - pawilon nr 10		1909-1913 r.
28	Aleja Tysiąclecia	30 - prosekatorium		1909-1913 r.
29	Aleja Tysiąclecia	30 - schronisko PCK		1909-1913 r.
30	gen. Wł. Andersa	1		l. 20-30. XX w.
31	gen. Wł. Andersa	2		l. 20-30. XX w.
32	gen. Wł. Andersa	3-5-7-9		l. 20-30. XX w.
33	gen. Wł. Andersa	4-6-8-10		l. 20-30. XX w.
34	gen. Wł. Andersa	11		l. 20-30. XX w.
35	gen. Wł. Andersa	12		l. 20-30. XX w.
36	gen. Wł. Andersa	13-15		l. 20-30. XX w.
37	gen. Wł. Andersa	14-16		l. 20-30. XX w.
38	Armii Krajowej	2		4 ćw. XIX w.
39	Armii Krajowej	3		4 ćw. XIX w.
40	Armii Krajowej	4		4 ćw. XIX w.
41	Artyleryjska 1	1		l. 20. XX w.
42	Artyleryjska 3-5	3-5		l. 20-30. XX w.

43	Bankowa	3		ok. poł. XIX w.
44	Bankowa	4		1 poł. XIX w.
45	Bankowa	6, 6a		l. 1777-1779
46	Bankowa	6b		l. 1755-1764
47	Bankowa	6c		1837 r.
48	Bankowa	6e, 6d		XVIII/XIX w.
49	Bankowa	8		1913 r.
50	Bankowa	9		4 ćw. XIX w.
51	Bankowa	10		1912 r.
52	Bankowa	12		1936 r.
53	Baszta, ul. B. Kubika		598 z dnia 25.08.1959 r.	XIV-XVI w.
54	Baszta, ul. B. Kubika - BTF		598 z dnia 25.08.1959 r.	XIV-XVI w.
55	Baszta, ul. Magistracka		598 z dnia 25.08.1959 r.	XIV-XVI w.
56	Baszta, ul. B. Kubika		598 z dnia 25.08.1959 r.	XIV-XVI w.
57	Baszta, ul. Kościelna		598 z dnia 25.08.1959 r.	XIV-XVI w.
58	Baszta, ul. Grunwaldzka		598 z dnia 25.08.1959 r.	XIV-XVI w.
59	Baszta, ul. F. Chopina		598 z dnia 25.08.1959 r.	XIV-XVI w.
60	Bielska	13a - sala gimnastyczna		l. 90. XIX w.
61	Bobrowa	13		pocz. XX w.
62	M. Brody	1		2 poł. XIX w.
63	M. Brody	2		2 poł. XIX w.
64	M. Brody	7		4 ćw. XIX w.
65	M. Brody	8		4 ćw. XIX w.
66	M. Brody	9		4 ćw. XIX w.

67	M. Brody	11		2 poł. XIX w.
68	M. Brody	12		1898 r.
69	M. Brody	13		4 ćw. XIX w.
70	M. Brody	17		1885 r., pocz. XX w.
71	F. Chopina	15		pocz. XX w.
72	F. Chopina	16		pocz. XX w.
73	F. Chopina	17-18		pocz. XX w.
74	B. Chrobrego	1a - dworzec PKP		l. 40. XIX w. 1926 r.
75	B. Chrobrego	2		1 ćw. XX w.
76	B. Chrobrego	3		1 ćw. XX w.
77	B. Chrobrego	5		l. 20. XX w.
78	B. Chrobrego	11		kon. XIX w.
79	B. Chrobrego	12		kon. XIX w.
80	B. Chrobrego	16		1 ćw. XX w.
81	B. Chrobrego	17		l. 30. XX w.
82	B. Chrobrego	19		l. 30. XX w.
83	B. Chrobrego	21		l. 30. XX w.
84	B. Chrobrego	22		pocz. XX w.
85	B. Chrobrego	23		l. 30. XX w.
86	B. Chrobrego	24		pocz. XX w.
87	B. Chrobrego	28		pocz. XX w.
88	B. Chrobrego	29		1905–1906 r.
89	I. Daszyńskiego	1		ok. poł. XIX w.
90	I. Daszyńskiego	12		ok. 1880 r.
91	I. Daszyńskiego	13		ok. 1880 r.
92	I. Daszyńskiego	16		ok. 1880 r.
93	I. Daszyńskiego	17		ok. 1900 r.
94	M. Drzymały	1		4 ćw. XIX w.
95	M. Drzymały	6		4 ćw. XIX w.

96	M. Drzymały	7		4 ćw. XIX w.
97	M. Drzymały	8		4 ćw. XIX w.
98	M. Drzymały	9		4 ćw. XIX w.
99	Dzieci Wrześni	6,7		3 ćw. XIX w.
100	Dzieci Wrześni	8		3 ćw. XIX w.
101	Dzieci Wrześni	9		3 ćw. XIX w.
102	Dzieci Wrześni	10		kon. XIX w.
103	Garncarska	11		2 poł. XIX w.
104	Garncarska	12		3 ćw. XIX w.
105	Garncarska	13		2 poł. XIX w.
106	Garncarska	15		1 poł. XIX w.
107	Garncarska	17		2 poł. XIX w.
108	Garncarska	18		2 poł. XIX w.
109	Garncarska	19		2 poł. XIX w.
110	Garncarska	20		2 poł. XIX w.
111	Garncarska	21		2 poł. XIX w.
112	Garncarska	22		2 poł. XIX w.
113	Garncarska	26		4 ćw. XIX w.
114	Garncarska	16 - magazyn		2 poł. XIX w.
115	cmentarze			
116	Gdańska	1		pocz. XX w.
117	Gdańska	8		pocz. XX w.
118	Gdańska	9		pocz. XX w.
119	Gdańska	16		pocz. XX w.
120	Gdańska	20		kon. XIX w.
121	Gdańska	21		kon. XIX w.
122	Gdańska	27		l. 20. XX w.
123	Gdańska	36		l. 30. XX w.
124	Gdańska	39		pocz. XX w.
125	Gdańska	40		kon. XIX w.
126	Gdańska	42		kon. XIX w.

127	Gdańska	43		kon. XIX w.
128	Gdańska	45		kon. XIX w.
129	Gdańska	46		pocz. XX w.
130	Gdańska	47		pocz. XX w.
131	Gdańska	48		pocz. XX w.
132	Gdańska	49		pocz. XX w.
133	Gdańska	50		1885 r.
134	Gdańska	53		kon. XIX w.
135	Gdańska	54		kon. XIX w.
136	Gdańska	58		pocz. XX w.
137	Gdańska	59		pocz. XX w.
138	Gdańska	60		1912 r.
139	Gdańska	61		
140	Gdańska	62		pocz. XX w.
141	Gdańska	63		kon. XIX w.
142	Gdańska	64		kon. XIX w.
143	Gdańska	65		kon. XIX w.
144	Gdańska	66		kon. XIX w.
145	Górne Młyny	2		2 poł. XIX w.
146	Górne Młyny	3		4 ćw. XIX w.
147	Górne Młyny	4		4 ćw. XIX w.
148	Górników	1		4 ćw. XIX w.
149	Górników	4		4 ćw. XIX w.
150	Górników	5		pocz. XX w.
151	Górników	6		pocz. XX w.
152	Górników	7		pocz. XX w.
153	Górników	8		pocz. XX w.
154	Grunwaldzka	4		l. 30. XX w.
155	Grunwaldzka	5		l. 80. XIX w.
156	Grunwaldzka	6		l. 80. XIX w.
157	Grunwaldzka	7		l. 80. XIX w.

158	II Armii WP	1		2 poł. XIX w.
159	II Armii WP	2		2 poł. XIX w.
160	II Armii WP	4		2 poł. XIX w.
161	II Armii WP	12		2 poł. XIX w.
162	II Armii WP	14		2 poł. XIX w.
163	II Armii WP	16		2 poł. XIX w.
164	Jeleniogórska	4 - szpital		1888–1890 r., 1925 r.
165	Jeleniogórska	4 - szpital		po 1925 r.
166	Jeleniogórska	4 - szpital		l. 40. XX w.
167	Jeleniogórska	4 - szpital		l. 30. XX w.
168	Jeleniogórska	5		2 poł. XIX w.
169	Jeleniogórska	6		kon. XIX w.
170	Jeleniogórska	7		kon. XIX w.
171	Jeleniogórska	16		kon. XIX w.
172	Jeleniogórska	20		2 poł. XIX w.
173	Karpecka	5		3 ćw. XIX w.
174	Kasubaska	1		l. 80 XIX w.
175	Kasubaska	2		l. 80 XIX w.
176	Kasubaska	3		l. 80. XIX w.
177	Kasubaska	4		pocz. XX w.
178	Kasubaska	5		pocz. XX w.
179	Komuny Paryskiej	1		1805 r., pocz. XX w.
180	Komuny Paryskiej	4		ok. 1860 r.
181	Komuny Paryskiej	5		4 ćw. XIX w.
182	Komuny Paryskiej	6		1844 r.
183	Komuny Paryskiej	7		poł. XIX w.
184	Komuny Paryskiej	8		poł. XIX w.
185	Komuny Paryskiej	9		poł. XIX w.
186	Komuny Paryskiej	10		poł. XIX w.
187	Komuny Paryskiej	11		l. 60. XIX w.
188	Komuny Paryskiej	12		l. 60. XIX w.

189	Komuny Paryskiej	13		l. 60. XIX w.
190	Komuny Paryskiej	14		1842 r.
191	Komuny Paryskiej	15		poł. XIX w.
192	Komuny Paryskiej	16		l. 80. XIX w.
193	Komuny Paryskiej	17		1884 r.
194	Komuny Paryskiej	20		l. 80. XIX w.
195	Komuny Paryskiej	21		l. 80. XIX w.
196	Komuny Paryskiej	21a		1872 r.
197	Komuny Paryskiej	22		l. 80. XIX w.
198	Komuny Paryskiej	23		l. 80. XIX w.
199	Komuny Paryskiej	24		l. 80. XIX w.
200	Komuny Paryskiej	26		l. 20. XX w.
201	Komuny Paryskiej	27		l. 80 XIX w.
202	Komuny Paryskiej	28 i 29		l. 80 XIX w.
203	Komuny Paryskiej	30		l. 80 XIX w.
204	Komuny Paryskiej	31 i 32		l. 80 XIX w.
205	Komuny Paryskiej	33		l. 80 XIX w.
206	Komuny Paryskiej	34		l. 80 XIX w.
207	Komuny Paryskiej	35		l. 70 XIX w.
208	Komuny Paryskiej	36		l. 60 XIX w.
209	Komuny Paryskiej	37		l. 80 XIX w.
210	Komuny Paryskiej	38		l. 80 XIX w.
211	Komuny Paryskiej	39		l. 80 XIX w.
212	M. Konopnickiej	34		1924-25 r.
213	M. Konopnickiej	35		1924-25 r.
214	M. Konopnickiej	36		1924-25 r.
215	M. Konopnickiej	37		1924-25 r.
216	M. Konopnickiej	38		1924-25 r.
217	M. Konopnickiej	39		1924-25 r.
218	M. Konopnickiej	40		1924-25 r.
219	M. Konopnickiej	41		1924-25 r.

220	W. Korfantego	1		1. 30. XX w.
221	W. Korfantego	2		1. 30. XX w.
222	W. Korfantego	4-6		1. 30. XX w.
223	W. Korfantego	7		1. 30. XX w.
224	W. Korfantego	8		1. 30. XX w.
225	B. Kosiby	1-2		2. dek. XX w.
226	B. Kosiby	4a, 4b, 4c		2. dek. XX w.
227	B. Kosiby	6a, 6b, 6c, 6d		2. dek. XX w.
228	B. Kosiby	8a, 8b, 8c, 8d		2. dek. XX w.
229	B. Kosiby	10		2. dek. XX w.
230	B. Kosiby	12		2. dek. XX w.
231	B. Kosiby	14		2. dek. XX w.
232	B. Kosiby	15		2. dek. XX w.
233	B. Kosiby	16		2. dek. XX w.
234	B. Kosiby	19		2. dek. XX w.
235	B. Kosiby	37		1872-1887 r.
236	Kościelna	1-2		kon. XVIII w.
237	Kościelna	1a - kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP i św. Mikołaja	A/1982/86 z 29.03.1949r.	1482-1492, 1666-1692
238	Kościelna	3	1289 z 11.05.1965r.	ok. 1800 r.
239	Kościelna	4		pocz. XIX w.
240	Kościelna	5		2 poł. XVII w.
241	Kościelna	6		pocz. XIX w.
242	Kościelna	7		pocz. XIX w.
243	Kościelna	8		kon. XIX w.
244	Kościelna	9	1290 z 11.05.1965r.	kon. XVIII w.
245	Kościelna	10		kon. XVIII w.

246	Kościelna	11		kon. XVIII w.
247	Kościelna	12		kon. XVIII w.
248	Królowej Jadwigi	2		pocz. XX w.
249	B. Kubika	1		1862 r.
250	B. Kubika	2		ok. 1880 r.
251	B. Kubika	3		ok. 1880 r.
252	B. Kubika	4	1197/J z dn. 1995.04.25	1906-1907 r.
253	B. Kubika	5		l. 20. XX w.
254	B. Kubika	6		4 ćw. XIX w.
255	B. Kubika	7-8		4 ćw. XIX w.
256	B. Kubika	9		l. 30. XX w.
257	B. Kubika	10		4 ćw. XIX w.
258	B. Kubika	11		4 ćw. XIX w.
259	B. Kubika	12		4 ćw. XIX w.
260	B. Kubika	13		4 ćw. XIX w.
261	B. Kubika	14		4 ćw. XIX w.
262	B. Kubika	14a		4 ćw. XIX w.
263	B. Kubika	17		4 ćw. XIX w.
264	B. Kubika	19		4 ćw. XIX w.
265	B. Kubika	20		4 ćw. XIX w.
266	B. Kubika	21		4 ćw. XIX w.
267	M. Kutuzowa	9		ok. poł. XIX w.
268	M. Kutuzowa	10		2 poł. XIX w.
269	M. Kutuzowa	11		ok. poł. XIX w.
270	M. Kutuzowa	14		1800 r.
271	M. Kutuzowa	20		ok. 1880 r.
272	Kwiatowa	3		kon. XIX w.
273	Leśna	1		1936 r.
274	Leśna	4,5		l. 20. XX w.
275	Leśna	6		l. 30. XX w.

276	Leśna	35		l. 30. XX w.
277	Leśna	37		l. 30. XX w.
278	Lubańska	47		l. 30. XX w.
279	Lubańska	51		l. 30. XX w.
280	Lubańska	55		l. 30. XX w.
281	Lubańska	57		l. 30. XX w.
282	Lubańska	58		pocz. XX w.
283	Lubańska	59		l. 30. XX w.
284	Lubańska	60		pocz. XX w.
285	Lubańska	61		l. 30. XX w.
286	Lubańska	62, 64		pocz. XX w.
287	Lubańska	63		l. 30. XX w.
288	Lubańska	65		l. 30. XX w.
289	Lubańska	66, 68		pocz. XX w.
290	Lubańska	69		l. 30. XX w.
291	Łasicka	22		l. 20. XX w.
292	Łasicka	34-36		l. 20. XX w.
293	Łasicka	42-44		l. 20. XX w.
294	Łasicka	56-58		l. 20. XX w.
295	W. Łokietka	1		2 poł. XIX w.
296	W. Łokietka	2		3 ćw. XIX w.
297	W. Łokietka	4		ok. 1900 r.
298	W. Łokietka	5		3 ćw. XIX w.
299	W. Łokietka	6		4 ćw. XIX w.
300	W. Łokietka	12		2 poł. XIX w.
301	Mała	5		kon. XIX w.
302	K. Marcinkowskiego	3		l. 20. XX w.
303	Masarska	1		4 ćw. XIX w.
304	Mazowiecka	2		4 ćw. XIX w.
305	Mazowiecka	13		pocz. XIX w.
306	Mazowiecka	13a		4 ćw. XIX w.

307	Mazowiecka	13b	4 ćw. XIX w.
308	Mazowiecka	14	pocz. XIX w
309	1 Maja	8	kon. XIX w.
310	1 Maja	9	2 ćw. XIX w.
311	1 Maja	12	2 ćw. XIX w.
312	K. Miarki	1	4 ćw. XIX w.
313	K. Miarki	2	4 ćw. XIX w.
314	K. Miarki	3	4 ćw. XIX w.
315	K. Miarki	10	3 ćw. XIX w.
316	K. Miarki	11	4 ćw. XIX w.
317	K. Miarki	12	4 ćw. XIX w.
318	K. Miarki	13	4 ćw. XIX w.
319	K. Miarki	14	4 ćw. XIX w.
320	K. Miarki	15	4 ćw. XIX w.
321	K. Miarki	16	4 ćw. XIX w.
322	K. Miarki	17	4 ćw. XIX w.
323	K. Miarki	18	4 ćw. XIX w.
324	K. Miarki	19a	3 ćw. XIX w.
325	K. Miarki	22	4 ćw. XIX w.
326	K. Miarki	23	4 ćw. XIX w.
327	K. Miarki	24	4 ćw. XIX w.
328	K. Miarki	25	4 ćw. XIX w.
329	K. Miarki	26	4 ćw. XIX w.
330	K. Miarki	27	4 ćw. XIX w.
331	A. Mickiewicza	1	pocz. XX w.
332	A. Mickiewicza	3	XVIII w., XX w.
333	A. Mickiewicza	4	XVIII w., XX w.
334	A. Mickiewicza	5	4 ćw. XIX w.
335	A. Mickiewicza	6	l. 80 XIX w.
336	A. Mickiewicza	6a	1883 r.
337	A. Mickiewicza	6b	1902 r.

338	A. Mickiewicza	6c		l. 80. XIX w.
339	A. Mickiewicza	7		l. 80. XIX w.
340	A. Mickiewicza	11		kon. XIX w.
341	A. Mickiewicza	12		l. 80 XIX w.
342	A. Mickiewicza	13 - Muzeum Ceramiki		XV w., 1909 r.
343	Modłowa	1-Kopalnie Piaskowca		1872 r.
344	G. Narutowicza	30		2. dek. XX w.
345	G. Narutowicza	32		2. dek. XX w.
346	G. Narutowicza	34		2. dek. XX w.
347	Obrońców Helu	2		4 ćw. XIX w.
348	Obrońców Helu	4		4 ćw. XIX w.
349	Obrońców Helu	6		2 poł. XIX w.
350	Obrońców Helu	8		2 poł. XIX w.
351	Obrońców Westerplatte	1		l. 30. XX w.
352	Obrońców Westerplatte	2		l. 30. XX w.
353	Obrońców Westerplatte	3		l. 30. XX w.
354	Obrońców Westerplatte	4		l. 30. XX w.
355	Obrońców Westerplatte	6		l. 30. XX w.
356	Obrońców Westerplatte	9		l. 30. XX w.
357	Obrońców Westerplatte	11 i 13		l. 30. XX w.
358	Obrońców Westerplatte	15 i 17		l. 30. XX w.
359	Obrońców Westerplatte	19 i 21		l. 30. XX w.
360	Ogrodowa	4		4 ćw. XIX w.
361	Ogrodowa	5		4 ćw. XIX w.
362	Ogrodowa	6		pocz. XX w.
363	S. Okrzei	2-2a		l. 20. XX w.
364	S. Okrzei	4		l. 30. XX w.
365	S. Okrzei	5		l. 30. XX w.
366	S. Okrzei	6-8-10-12		l. 30. XX w.
367	S. Okrzei	14-16-18-20		l. 30. XX w.

368	S. Okrzei	22-24-26-28		l. 30. XX w.
369	S. Okrzei	30-32		2 dek. XX w.
370	M. Opitza	1		4 ćw. XIX w.
371	M. Opitza	3		4 ćw. XIX w.
372	M. Opitza	4		4 ćw. XIX w.
373	M. Opitza	5		4 ćw. XIX w.
374	M. Opitza	7		4 ćw. XIX w.
375	M. Opitza	8		4 ćw. XIX w.
376	M. Opitza	9		4 ćw. XIX w.
377	M. Opitza	10		4 ćw. XIX w.
378	M. Opitza	11		4 ćw. XIX w.
379	M. Opitza	13		4 ćw. XIX w.
380	M. Opitza	14		4 ćw. XIX w.
381	M. Opitza	15		4 ćw. XIX w.
382	M. Opitza	16		4 ćw. XIX w.
383	M. Opitza	17		4 ćw. XIX w.
384	M. Opitza	18		4 ćw. XIX w.
385	M. Opitza	19		4 ćw. XIX w.
386	M. Opitza	20		4 ćw. XIX w.
387	M. Opitza	21		4 ćw. XIX w.
388	Orla	3 - Concordia		1873 r., 1918 r., 1921 r.
389	Partyzantów	1		4 ćw. XIX w.
390	Partyzantów	2		4 ćw. XIX w.
391	Partyzantów	3		ok. 1880 r.
392	Piaskowa	1		kon. XIX w.
393	Piaskowa	2 - 3		l. 80. XIX w.
394	Piaskowa	7		pocz. XX w.
395	Piaskowa	9		
396	Piaskowa	10		pocz. XX w.
397	Piaskowa	11 i 12		l. 80. XIX w.
398	Piaskowa	18	1993 z dnia 23.05.1972r.	1767 r., l. 90. XX w.

399	Piaskowa	19		l.80. XIX w.
400	Piastów	16		1909-1913 r.
401	Piastów	20		1909-1913 r.
402	Piastów	35		1909-1913 r.
403	Piastów	37		1909-1913 r.
404	Piastów	39		1909-1913 r.
405	Plac Pokoju	2		1 ćw. XX w.
406	Plac Pokoju	6		1 ćw. XX w.
407	Plac Pokoju	9		1 ćw. XX w.
408	Plac Pokoju	11		1 ćw. XX w.
409	Plac Zamkowy	kościół d. ewangelicki z wolnostojącą wieżą pw. MB Nieustającej Pomocy	234/A/1-2/03 z dnia 17.12.2003	1752-1756, 1834-1835 l.
410	Plac Zamkowy	1		ok. 1860 r.
411	Plac Zamkowy	2-3	1295 z dnia 11.05.1965r.	1767 r., l.80. XX w
412	Plac Zamkowy	kaplica	599 z dnia 25.08.1959r.	1752-1756
413	Planty miejskie		1205/J z dnia 24.04.1995r.	2 poł. XIX w.
414	E. Plater	1-2		l. 20. XX w.
415	E. Plater	3-4		l. 20. XX w.
416	E. Plater	5-6		l. 20. XX w.
417	E. Plater	7-8		l. 20. XX w.
418	Polna	2		kon. XIX w.
419	Polna	2a		kon. XIX w.
420	Polna	2b		kon. XIX w.

421	Polna	9		pocz. XX w.
422	Polna	12		pocz. XX w.
423	Polna	16		1 poł. XIX w.
424	Polna	17		1 poł. XIX w.
425	Polna	17a		4 ćw. XIX w.
426	Polna	18		4 ćw. XIX w.
427	Polna	19		4 ćw. XIX w.
428	Polna	20		4 ćw. XIX w.
429	Polna	20a		4 ćw. XIX w.
430	Pomorska	1		l. 20. XX w.
431	Pomorska	2		l. 20. XX w.
432	B. Prusa	1		2 poł. XVIII w.
433	B. Prusa	2		2 poł. XVIII w.
434	B. Prusa	3		2 poł. XVIII w.
435	B. Prusa	4		2 poł. XVIII w.
436	B. Prusa	5		2 poł. XVIII w.
437	B. Prusa	6		2 poł. XVIII w.
438	B. Prusa	7		2 poł. XVIII w.
439	B. Prusa	8		2 poł. XVIII w.
440	B. Prusa	9		2 poł. XVIII w.
441	B. Prusa	10		kon. XVIII/poł. XIX w.
442	B. Prusa	11		kon. XVIII/poł. XIX w.
443	B. Prusa	12		2 poł. XIX w.
444	B. Prusa	13		2 poł. XIX w.
445	B. Prusa	14		kon. XVIII w.
446	B. Prusa	15		kon. XVIII w.
447	B. Prusa	16		kon. XVIII w.
448	B. Prusa	17		kon. XVIII w.
449	B. Prusa	31-32		kon. XVII w.
450	Ptasia	kościół parafialny pw. MB	A/5479/798 z dn.23.11.1960r.	poł. XIII - pocz. XVI w.
		Różańcowej		

451	Ptasia	1		1. 20. XX w.
452	Ptasia	2		2 poł. XIX w.
453	Ptasia	4		1 poł. XIX w.
454	Rynek	1		3 ćw. XVIII w.
455	Rynek	2		kon. XVIII w.
456	Rynek	3		kon. XVIII w.
457	Rynek	4		kon. XVIII w.
458	Rynek	5		kon. XVIII w.
459	Rynek	6	1994 z dnia 23.05.1972r.	1 poł. XVIII w.
460	Rynek	7		2 poł. XVIII w.
461	Rynek	8		2 poł. XVIII w.
462	Rynek	9		2 poł. XVIII w.
463	Rynek	10		2 poł. XVIII w.
464	Rynek	11		2 poł. XVIII w.
465	Rynek	12		2 poł. XVIII w.
466	Rynek	13		2 poł. XVIII w.
467	Rynek	14		2 poł. XVIII w.
468	Rynek	15		2 poł. XVIII w.
469	Rynek	16		2 poł. XVIII w.
470	Rynek	17		2 poł. XVIII w.
471	Rynek	18		2 poł. XVIII w.
472	Rynek	19		2 poł. XVIII w.
473	Rynek	20		2 poł. XVIII w.
474	Rynek	21		2 poł. XVIII w.
475	Rynek	22		2 poł. XVIII w.
476	Rynek	23		2 poł. XVIII w.
477	Rynek	24		2 poł. XVIII w.
478	Rynek	25		2 poł. XVIII w.
479	Rynek	26		2 poł. XVIII w.

480	Rynek	27		2 poł. XVIII w.
481	Rynek	28	A/799 z dnia 28.06.2006r.	1900 r.
482	Rynek	29	1995 z dnia 23.05.1972r.	2 poł. XVIII w.
483	Rynek	30		2 poł. XVIII w.
484	Rynek	31		2 poł. XVIII w.
485	Rynek	32	1292 z dnia 11.05.1965r.	2 poł. XVIII w.
486	Rynek	33		2 poł. XVIII w.
487	Rynek	34		2 poł. XVIII w.
488	Rynek	35 I	1293 z dnia 11.05.1965r.	2 poł. XVIII w.
489	Rynek	35		2 poł. XVIII w.
490	Rynek	36		2 poł. XVIII w.
491	Rynek	37 I		2 poł. XVIII w.
492	Rynek	37		2 poł. XVIII w.
493	Rynek	38 I	1996 z dnia 23.05.1972r.	2 poł. XVIII w.
494	Rynek	38		2 poł. XVIII w.
495	Rynek	41 - Ratusz	68 z dnia 29.03.1949r.	1432-33 r.1525r.
496	Rynek	7A Brama Piastowska (Kutuzowa)	1294 z dnia 11.05.1965r.	
497	Sądowa	1 - Sąd	1305/J z dnia 07.07.1997r.	1861-1864 r.
498	Sądowa	7		4 ćw. XIX w.
499	Sądowa	park miejski	1206/J z dnia 24.04.2995r.	1865 r.
500	Sierpnia'80	1-2		4 ćw. XIX w.
501	Sierpnia'80	15		4 ćw. XIX w.
502	Sierpnia'80	16		1918 r.
503	P. Skargi	2		l. 30. XX w.

504	P. Skargi	4		l. 30. XX w.
505	Spokojna	10		l. 30. XX w.
506	Ślusarska	1b - 1c		1 ćw. XX w
507	Ślusarska	Kaplica		pocz. XX w.
508	Śluzowa	cmentarz komunalny		
509	Śluzowa	kaplica pogrzebowa		1938 r.
510	Teatralna	1		1821-23 r.
511	Teatralna	1a-UG		1714 r.
512	Teatralna	2-3		2 poł. XVIII w.
513	Tyrankiewiczów	1		4 ćw. XIX w.
514	Tyrankiewiczów	2		1897 r., 1930 r.
515	Tyrankiewiczów	4-5		4 ćw. XIX w.
516	Tyrankiewiczów	6		4 ćw. XIX w.
517	Tyrankiewiczów	7		4 ćw. XIX w.
518	Tyrankiewiczów	11 - szkoła		1914-1917 r.
519	Warszawska	1		kon. XIX w.
520	Warszawska	5		pocz. XIX w.
521	Warszawska	6		pocz. XIX w.
522	Warszawska	11		kon. XIX w.
523	Warszawska	12		kon. XIX w.
524	Warszawska	17		4 ćw. XIX w.
525	Warszawska	18		4 ćw. XIX w.
526	Warszawska	19		4 ćw. XIX w.
527	Warszawska	20		4 ćw. XIX w.
528	Warszawska	22-23		4 ćw. XIX w.
529	Wesoła	8		kon. XIX w.
530	Wiadukt			1844-1846 r.
531	Widok	1		1 poł. XIX w.
532	Widok	4		4 ćw. XIX w

533	Widok	5		1 poł. XIX w.
534	Widok	6		kon. XIX w.
535	Widok	10 - dom parafialny		3 ćw. XIX w.
536	Widok	12		1 poł. XIX w.
537	Widok	14		2 poł. XIX w.
538	Wieża widokowa Jenny	dz.nr 206		1873 r.
539	Willowa	1		1910-1920 r.
540	Willowa	3		1910-1920 r.
541	Willowa	4		1910-1920 r.
542	Willowa	5		1910-1920 r.
543	Willowa	7		1910-1920 r.
544	Willowa	11		1910-1920 r.
545	Willowa	13		1910-1920 r.
546	Willowa	15		1910-1920 r.
547	Willowa	17		1910-1920 r.
548	Willowa	19		1910-1920 r.
549	Willowa	30		1910-1920 r.
550	Willowa	36		1910-1920 r.
551	Willowa	44		l. 30. XX w.
552	Wojska Polskiego	7		4 ćw. XIX w.
553	Wojska Polskiego	8-10		kon. XIX w.
554	Wojska Polskiego	9		1 ćw. XX w.
555	Wojska Polskiego	11		1 ćw. XX w.
556	Wojska Polskiego	12		1 ćw. XX w.
557	Wojska Polskiego	17		1 ćw. XX w.
558	Wojska Polskiego	18		1 ćw. XX w.
559	Wojska Polskiego	20		2 poł. XIX w.
560	Wojska Polskiego	21		1 ćw. XX w.
561	Wojska Polskiego	23-25		l. 30. XX w.
562	Wojska Polskiego	26		l. 30. XX w.
563	Wojska Polskiego	28		1 ćw. XX w.

564	Wojska Polskiego	30		l. 30. XX w.
565	Wojska Polskiego	31		l. 20. XX w.
566	Wojska Polskiego	32		l. 30. XX w.
567	Wojska Polskiego	33		l. 20. XX w.
568	Wojska Polskiego	35-37		l. 20. XX w.
569	Wojska Polskiego	36		l. 20. XX w.
570	Wojska Polskiego	40		1 ćw. XX w.
571	Wojska Polskiego	41		l. 20. XX w.
572	Wojska Polskiego	43		l. 20. XX w.
573	Wojska Polskiego	45		l. 20. XX w.
574	J. Wybickiego	1		4 ćw. XIX w.
575	J. Wybickiego	2		4 ćw. XIX w.
576	J. Wybickiego	3		4 ćw. XIX w.
577	J. Wybickiego	4		4 ćw. XIX w.
578	J. Wybickiego	5		4 ćw. XIX w.
579	J. Wybickiego	9		1914 r.
580	J. Wybickiego	10		1914 r.
581	J. Wybickiego	11		1914 r.
582	J. Wybickiego	12		1914 r.
583	J. Wybickiego	14		4 ćw. XIX w.
584	J. Wybickiego	15		4 ćw. XIX w.
585	J. Wybickiego	16		pocz. XIX w.
586	Zabobrze	3		pocz. XIX w.
587	Zabobrze	8		4 ćw. XIX w.
588	Zabobrze	17		4 ćw. XIX w.
589	Zabobrze	18		1 ćw. XX w.
590	Zabobrze	21		kon. XIX w.
591	Zabobrze	27		kon. XIX w.
592	Zabobrze	28		pocz. XX w.
593	Zabobrze	30-stacja trafo		pocz. XX w.
594	Zabobrze	95		kon. XIX w.

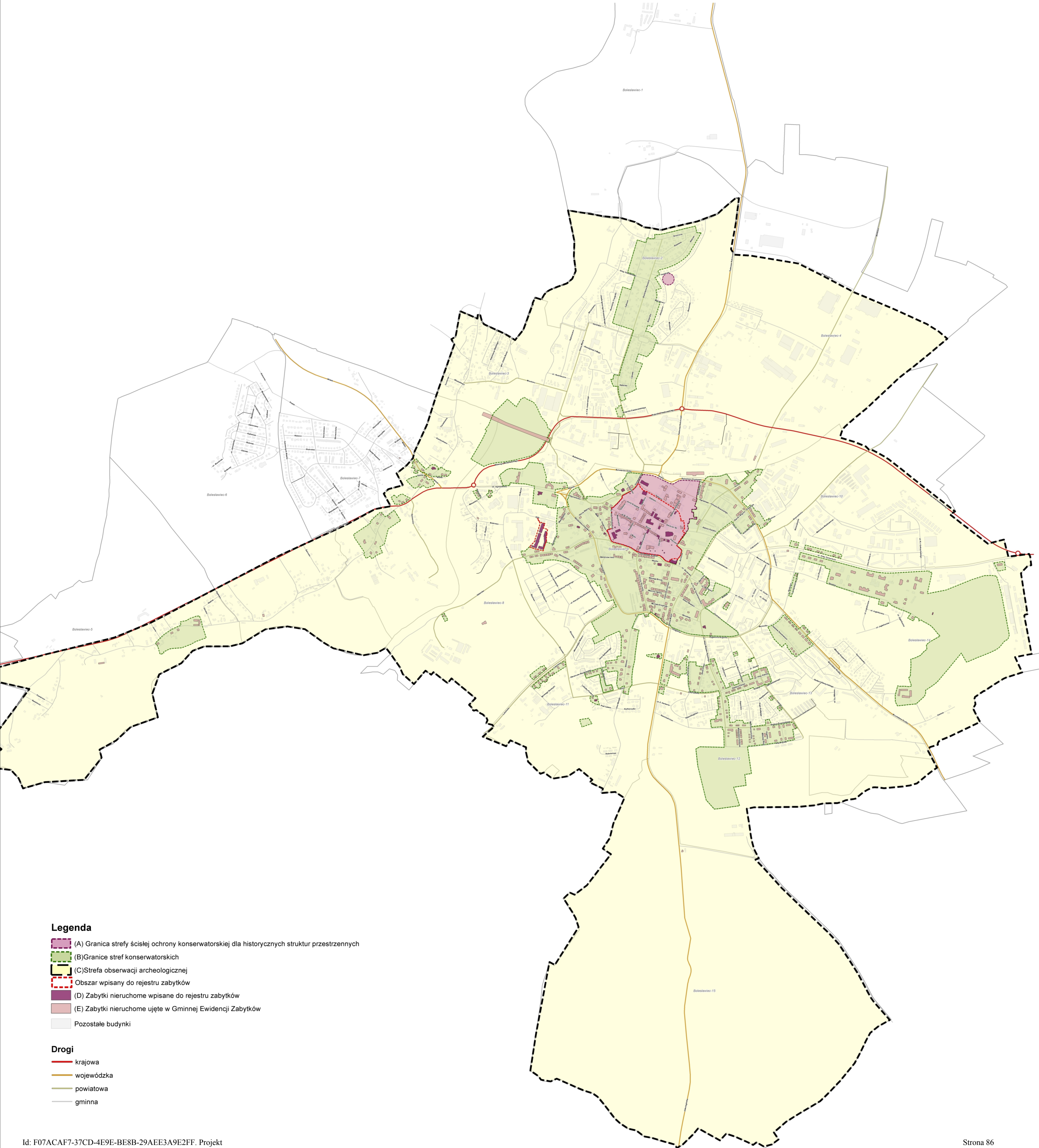

595	Zabobrze	97		4 ćw. XIX w.
596	Zabobrze	104		1 ćw. XIX w.
597	Zabobrze	105-107		2 poł. XIX w.
598	Zabobrze	121		2 poł. XIX w.
599	Zabobrze	144		1 poł. XIX w.
600	Zacisze	1		2 poł. XVIII w.
601	Zagłoby	1		1. 30. XX w.
602	Zagłoby	2		1. 30. XX w.
603	Zagłoby	3-5		1. 30. XX w.
604	Zagłoby	4		1. 30. XX w.
605	Zgorzelecka	1-sala gimnastyczna		kon. XIX w.
606	Zgorzelecka	3		1 poł. XIX w.
607	Zgorzelecka	4		3 ćw. XIX w.
608	Zgorzelecka	5		4 ćw. XIX w.
609	Zgorzelecka	6		3 ćw. XIX w.
610	Zgorzelecka	8a		3 ćw. XIX w.
611	Zgorzelecka	9		pocz. XX w.
612	Zgorzelecka	10		pocz. XIX w.
613	Zgorzelecka	18 szkoła		1922-1923 r.
614	Zgorzelecka	19	82/A/02 z dn. 2002.04.10	ok. 1837 r.
615	Zgorzelecka	22		4 ćw. XIX w.
616	Zgorzelecka	27 klasztor		
617	Zgorzelecka	28-29		1857 r.
618	Zgorzelecka	31		2 ćw. XIX w.
619	Zgorzelecka	32		4 ćw. XIX w.
620	Zgorzelecka	33		4 ćw. XIX w.
621	Zgorzelecka	34		4 ćw. XIX w.
622	Zgorzelecka	36		4 ćw. XIX w.
623	Zgorzelecka	46		1784 r., 1996 r.
624	Zgorzelecka	47		1817 r.
625	Zgorzelecka	50		1815 r.

626	Zgorzelecka	52		XV w.
627	Zwycięstwa	4		1 ćw. XX w.
628	Zwycięstwa	7		l. 30. XX w.
629	Zwycięstwa	8		1 ćw. XX w.
630	Zwycięstwa	21		1 ćw. XX w.
631	Zygmunta Augusta	29 - pawilon parkowy		pocz. XIX w.
632	St. Żeromskiego	1-2		l. 30. XX w.
633	St. Żeromskiego	7-11		l. 20. XX w.
634	St. Żeromskiego	8		l. 30. XX w.
635	St. Żeromskiego	10		l. 20. XX w.
636	St. Żeromskiego	13-17		l. 20. XX w.
637	St. Żeromskiego	16		l. 30. XX w.
638	St. Żeromskiego	18-20		l. 30. XX w.
639	St. Żeromskiego	29		l. 20. XX w.
640	Żwirki i Wigury	2		pocz. XX w.
641	Żwirki i Wigury	4		pocz. XX w.
642	Żwirki i Wigury	6		pocz. XX w.

ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY
DO GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
MIASTA BOLESŁAWIEC 2014-2018

- Legenda**
- (A) Granica strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej dla historycznych struktur przestrzennych
 - (B) Granice stref konserwatorskich
 - (C) Strefa obserwacji archeologicznej
 - Obszar wpisany do rejestru zabytków
 - (D) Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków
 - (E) Zabytki nieruchome ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków
 - Pozostałe budynki

- Drogi**
- krajowa
 - wojewódzka
 - powiatowa
 - gminna

Uzasadnienie

Gmina, zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), w zakresie zadań własnych realizuje sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Obowiązek sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami nakłada na Gminę art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003r. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.).

Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków, Delegatura w Jeleniej Górze pismem z dnia z 3 października 2014 r. sym. pisma JG/N.5120.6.2014.IE, L.dz. 33495, pozytywnie zaopiniował projekt Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Bolesławiec na lata 2014 – 2018.

Podjęcie uchwały nie pociąga za sobą skutków finansowych dla budżetu Gminy.

MG/JK